

వ త్రి దినము వ క టిం వ (బడును

VOL. 2.

జేన్ నవంబరు 1915 నా అక్టోబరు నెల 15 వ తేది శుక్రవారము

No 168

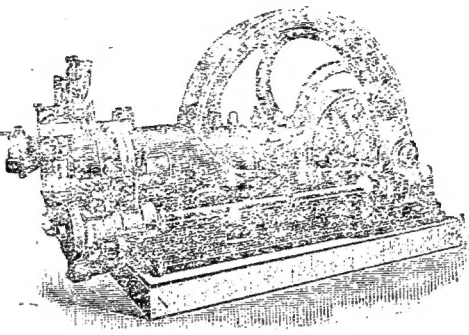
నంపుటము. 2.

రాజ్య సామాన్య సంవత్సర ఆర్థిక సంవత్సరము 2.

సంచిక ౧౬౮

బేల్పు క్రూడ్ ఆయిల్ ఇంజనులు, గ్యాసు ఇంజనులు, పెట్రోల్ ఇంజనులు

మిక్సిల్ ప్రెస్సింగ్ మెషిన్ ఈ యింజనులు నాటి యేర్పాటులతో అచర్చబడి యెట్టి నూతనోనయినను అతి తృప్తికరముగా పనిచేయుచుండుటకల్ల వనకలు ప్రపంచమంతటను విక్రయించబడుచున్నవి. మా నెభర్లు అతిస్వల్పము. వీనిని నడుపుటలో ప్రత్యేకముగా జీతగాడు అక్కర లేకయే య్యవసాయదారే చాలవోట్ల పనిచేయుచున్నాడు. వీనిని నడుపుట అతి సులభము. తెలుగు అతి సరసము. 2½ మైలుల గర్ గుట్టముల పవనవరకు చాటియోకత్తు స్వేదనామానుల సహాయమునను నిర్దమగా నుంచబడును.

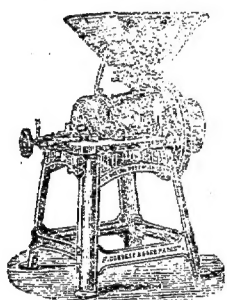
గ్యాసు ఇంజను.

వ్యవసాయములకు సులభముగా నీటి సరఫరాను చేయగలిగినటువంటి అన్ని రకముల పంపులు ప్రత్యేకములు, విద్యుత్తు పంపులు, నూతనోనయిన మోటార్లు, పిండిచేయు యంత్రములు, వాల్చర్లు, వాట్ల విల్లర్ సామానులు, బెల్లింగులు, చెక్కులు, బేరింగులు, హార్టింగులు నీలెండరు ఆయిల్లు, వగయిరా యావత్తూ నాణ్యతయినవి సరసమయిన ధరలకు అర్జరుచుచ్చి టెటాక్ ప్లయింపుచున్నది. యేవిధములయిన ప్యాక్టరీగాని కంట్రాక్టుచేసిన కట్టివ్వబడును.

పోల్ విజంట్టు.

డీ. యల్. శాస్త్రి అండ్ కో.

ఇంజనీర్లు.

పిండిచేయు యంత్రము.

బ్రాంచి బెజవాడ.

20 మి. సెకండు లైను నెం. 1-5, మదరాసు.

తుపాకులు!

తుపాకులు!!

తుపాకులు, రివాల్వర్లు, ఫోటాలు, ముందు

మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అడ్రసుకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

యల్. వి. రామానుజం శెట్టి లండు కో,

12, పాకన్న బ్రాడ్వే, మదరాసు.

అమృతాంజనము

ప్రతిభింబించుచుండగిన చోకయైన వైద్యసహాయము. కలనోష్ణులనూనును, వాయువుతోట్ల పోగొట్టును. పాశ్చాత్యులకు పుల పాండ్లను. పోట్ల పోగొట్టును. వనములకలచే కొందూ దేన ముందు

తయారుచేయబడు నుంచుమందు.

సువాసన గలిగియుండును.

“ఆనంద గ్రంథమాలయందలి ప్రథమకుసుమము”

శ్రీ వాలీకి రామాయణము

ఆంధ్ర న చ న ము.

ఈ పుస్తకమునందు మొత్తము 115 అతిసుందరమైన పటములున్నవి. కొన్ని ప్రతులే మిగిలి యుండుటకల్ల కీక్రములో వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

బాల, అయోధ్యాకాండములు-గీ ౦ పానుకాగి ౧ లి. కోలైందు గిట్టుపేరు. ౧ సంపుటము ౪౦ పటములు 3 ర ౦ ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందరకాండములు-గీ ౦ పానుకాగి ౧ లి. కను కాలికోలైందు ౧ సంపుటము ౪౦ పటములు ౪ ర ౦ యుద్ధకాండము-మూడుభాగములు, 3౪ పటములు 3 ర ౦ లైబ్రరీయెడిషన్-౮౦ పాను కాగితములపైన ముంచియున్న. మేలైనకాలికోలైందు, బాల, అయోధ్యాకాండములు-గీ ౦ ౦ డీటో ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందరకాండములు-గీ ౦ ౦ డీటో యుద్ధకాండము మూడుభాగములసంపుటము ౪ ర ౦ కిరామకాలనిష్ఠయును ౦ ర ౦ మైగంధములకు రిపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో,

ఆనందముద్రాలయము, మద్రాసు.

కావలెను.

జీతాను మున్నగు సరకులను అమ్ముటకు ఏకెంట్లును గుత్తగాకొను వర్తకులును నాటలెను. రేట్లుచరకగానుండునువివరములను తెలియగోరువారు 4-0-0 లిల్లలనుచేర్చి వివరలెను.

డిమ్యూచుయల్ కో ఆపరేటివ్

వజెన్సి మదరాసు.

అందమైన 1916 క్యాలండరు.

ముద్దలొలికెడి మోహనాంకి సౌందర్యము, లావణ్యము, మృగత్వమూర్త్యుమూగ లిఖించబడినవి. దీనింబడునెల 31 వ తేది ఆంధ్రుల చోకపారిగ నాడుగు రూపుముల విలువగల సామంజుల గొనువారలకు క్యాలండరు దుచిముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డజన్ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0.

పండ్ల పొడి

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము

సీసా 1 కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. ఆనేక చోట్లలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డి పో,

109 ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

6 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

కొ యుద్ధములకు క్యాలండరులు కొద్దిప్రతులు ముద్రింపబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాభాగము గలుగదు.

ఆకాశనివాసములు.

వీనిని గుఱించి యిదిగల కెవరను తెలుగులో వ్రాసి యుండలేదు. ఈ గ్రంథమందు విమానముల నిర్మాణము, అవి ఆకాశమున సంచరించువిధము, వీనిలోని భేదములుచక్కగా వివరింపబడినవి. రూ. 0-8-0.

గౌతమబుద్ధుడు.

ఇందు సులభతైలిలో బుద్ధునిచారిత్ర మంతయు విచన రూపమున మిగుల రసవంతముగా వ్రాయబడినది. 0-4-0

పాలపర్తి రామమూర్తిగారు.

టీచరు-మిషనుకాలేజీ, గుంటూరు.

రోమహరి

డబ్బీ 1-కి అ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

ఈ భస్మమును నీటితో గట్టిగా కలిపి వట్టించిన రోమములు రెండు నిమిషములలో మొదలంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలువెక్కదు మంటయుండదు. రోమములు రాలిపోవును.

కస్తూరి

తులం 1 కి రూ. 20-0-0

గోరోజనము తులం ౧కి 2-౦-౦

అమృతాంజనం డిపో 6, తంబు శెట్టి పేటి, మదరాసు.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

శ్రీ శ్రీశైవులైన బొంతయ్యగారు:- నీకింద్రాబాదు వైశ్యులలో నొకరు ఈ పుణ్య బొంతయ్యగారు పత్యము గోజాల క్రిందట కాళియాత్రకు వెళ్ళిన నెలదినములలో శ్రీ శ్రీశైవులైరి. వీరి 16వది పుణ్యము పురస్కరించుకొని వీరి ధర్మపత్ని తమ గురువులకు భజనాదులకు తమ సన్మాన మొనర్చి 2250000 బ్రాహ్మణ పండితులకు చెంబులను, కాలునలను, వోలనలను, తమ దక్షిణలతో నిచ్చెను. మరియు 1500000 బ్రాహ్మణులకు మృత్యుభోజనములతోను తమ దక్షిణలతోను సంతోషపడెను; అంతేకాక, ఆరాధ్యులకును, శైష్వవులకును, తమ సన్మాన మొనర్చెను. బొంతయ్యగారి యగ్గులు 16 దినములలోనే గంగలో కలుపబడెను. వీరి దేవాలయమును, అన్నపూర్ణియను యథా పుణ్యము జరుపబడునని గాక? ఒక పుణ్యనాటి.

మేడూరు గాలిగోపురము:- కార్యకూరులను విశేష దైవభక్తులను కొన్ని గ్రామములలో ఆలయములు నిర్మాణము చేసి పుణ్యముకట్టుకొనుచున్నవారు అగు చలసాని రామ చంద్రయ్యగారు తలవదిలంతపుగ మేడూరునకు (కృష్ణమండలము) విచ్చేసి విష్ణులయమునెడట గాలిగోపురమును కట్టించెదనని వాడుకొని ఆలాగే పని పూర్తిచేయించుచున్నాడు. ఈపని కొలదికాలములోనే పూర్తికాగలది. ఆచార్యులు వంటి కార్యకూరులను మా స్వగ్రామముననే నివసించియుండ, ఆంధ్రభూమిభివృద్ధికి స్థాపించిన శ్రీ కనకదుర్గా పుస్తక భాండగారమునకు ప్రత్యేకభక్త సన్మానము చేయవలె నన్న ఒకతెక్కలోని పనియో? మా యీ పుస్తకాలయమునకు గూడ తగు శ్రద్ధపడించి ప్రత్యేక గృహనిర్మాణముచేసి రామచంద్రయ్యగారు శ్రీ జగజ్జనని యాత్రించుమును మా కృతజ్ఞతను బొందుచుగాక! అని పుస్తకాగార కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

శ్రీ సరస్వతీ గానసమాజముగుంటూరు :- ఈసమాజము వారు దసరా పండుగ దినములలో మన రాజధానియందలి గొప్పగొప్ప గానవిద్యావికారములను రావించి వారిభక్త సంతోషమును పొందింప నేర్పాటులను చేసియున్నారు. వారి కార్యక్రమ పట్టికను నీకింద బొందుపఱచుచున్నాను. 14 తేదీని రాత్రి 9 గంటలకు మధురనివాసు లగు పున్నవరం ఆయ్యగారిచే గాత్రమున పాట జరుగును. మద్రాసు నివాసులగు సి. బాలకృష్ణ ఆయ్యగారు ఫిడెలు వాయింతురు. తంజావూరునివాసు లగు వైద్యవాధ ఆయ్యగారు స్వరంగమును వాయింతురు. 15 తేదీని కలకత్తా నివాసులగు హ్యారేసా హేబు గారు గాత్రముగా వానదురు బందరునివాసు లగు హరినాగభూషణము బి. ఏ. గారు, గాత్రముగా ఫిడెలు వాయింతురు. ఆ. రామమూర్తిగారు మృదంగము వాయింతురు. గొప్పవారి పాటలను విందలచుకొన్నవారు ఈ తరుణమును బోగొట్టుకొనగూడదు మనకంటి కిట్టి అనకాళమును గలిగించి యీసమాజమువారు మిగుల కందనీయులు. అని యొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

శ్రీ శ్రీశైవులైన బొంతయ్యగారు:- పూర్వము తంజావూరు మహారాష్ట్ర ప్రభువులకింద నున్నపుడు ఆజనభావలో నామహారాజులు, కిమల మత్స్యమును సంపాదించు, కాకచింతామణి, శంకరాచార్యులు, పరమరహస్యము అను మహాగ్రంథముల వ్రాయించి యుండిరి. ఆంగ్లేయుల కశమైన తిరుపాత తాటాటగ్రంథముల వేలమువేలగా నెవ్వరోకొనిరి. అట్లుపరంపరగా కచ్చిరిచ్చి యిపుడు మధురలోను మహారాష్ట్రమి రెడ్డిగారికి వచ్చినది. మనచేతిరేఖలం జూడగానే యెవరోకొని చుక్కలు వారుగ్రహించురు. అది పూడెందట. భిన్నములుగా నొకరు ఆకగా ఆటయిప్పాటిక, ఏడుంబావు ఎనిమిదిన్నర. ఇట్లుపూడకొంతముకల పండును. దానినిబట్టి కమలమత్స్యముని సంపాదించులో తీరుగానే వారు పుట్టినసంవత్సరము, నెల, తిథి, గడియలు, మహాదశాశేషము, మంచిచెడ్డలు, పుణ్యము, భాగ్యము, తల్లిదండ్రులు సోదరులు, వానివారి లక్షణములు, సోదరుల భార్యల లక్షణములు, జాతకము స్వయము తూచాలయిన తప్పకుండ వచ్చును. దానినిబట్టి యాజాతి కానుసారముగా కాకచింతామణిని బొందిన నిక నెటింగియున్న వాడు పలములు చెప్పిపట్టుగా పలములు భూతవర్తమాన భవిష్యత్తులు వచ్చును. జాతకము బున్న వారలు జాతకముచెప్పక చేయి చూపించినచో వినిజాతకము సరిగావచ్చును. పరమరహస్యము 200 గ్రంథములు. అందులో పులిజాతకము వారచర్య వాగిని యుండును. ఆజనములో నున్నది. దానిమాత్రుక సంస్కృతమునందీ తీటును. ఎచ్చటనుండెనో తెలియదు. ఈగ్రంథము తేనెహారాజునను విలిచియున్న భాష: లోనికి మార్చించివో మనయార్యుల యద్భుత సామర్థ్యము బయటపడి యుండును. గ్రంథము బుచ్చించుట సంతోషించుడు. అని నిడదవోలచెందీ, ఆచంట మహాస్వామియొక రాజుగారు వ్రాయుచున్నాడు.

ద్రావదీ పరిణయము

(పూర్వసంచికానుబంధము)
వస్తుకారము.

భారతమున నీకథకుగల ప్రాముఖ్య మేకథకున లేదని వ్రాసియుంటిరి. ఆవాక్యమున సమర్థించుచు కొన్నియువ పత్తులు చెప్పెదను.

(1) ఈ వివాహమున పాండవులకు గల్గిన యుష్మాతి :-
ద్రావదీవివాహమునకును పాండవధర్మరాష్ట్రుల స్థితిగతు లెట్లుండెనో గమనింపవలయు. ధర్మరాష్ట్రులలో యాభ్యుదయ ముయోధుడు పాండవులకు ప్రతిష్ఠితి ఈకవి గూర్చి విచారించెను.

పాండవుల నిర్యాతింప, దలచి లక్ష్మణుని నిగ్రాహమునకు బురోచయ బురికొన్నతరి ముయోధుడు.

క॥ ఈ కార్యసిద్ధి మగుము. నీకథమున నభిలషారుణి రాజ్యముగా! కేకాధిపతి మగుది! నీకును నిత్యోప భోగ నిలయు కాదే॥

అనిచెప్పి పుచ్చెను. పాండుపుత్రుల దుర్మగణ వార్త విని ధృతరాష్ట్రుడు. వివిధప్రలాపుడై "ఆలరచిట్టలుచి"నను, క॥ మతి:బాండు మమానల పంచతనిని దుర్మోధులకు సంతస పడియెక" (vi. 70) తన యభిప్రాయ సిద్ధించెనని పాండు. ద్రావదీవ్యయంతర ప్రకటనము విని ద్రావదీని కరింపబోయెను. పోగేమి? ఆతనిమేలిదండ? మరురాజ్యమున కేకాధిపతి మగుగాక నన్ను బాండు. దాయాదుల నడంచినవాండు మహేంద్రవిభవ సంపన్నుడు.

పాండవులన్ననో బంధుమిత్రాదుల మతమున లోకాంతరతులైనవారు. కారవులలన నుత్తరక్రియలు నిర్వర్తింపఁ బడికవారు. (iv-169). ద్రుపదునివలన గూడఁ దమ సుతవి తత్త్వము శంకింపబడినవారు. (viii-23). ధర్మరాష్ట్రుల దురంతమునకు ప్రతీకారముఁ జేయ మత్సరించినను, వారికి దూరలై యుంటుంటే మేలని తలచి యడవులం బట్టినవారు. వ్యాసనియోగమున నేమయు మార్పు వ్రాహ్మణ వృత్తిని భిక్షాచర్యము చేసికొని ప్రభువుమండిన వారు. (vi-228).

ఇట్టితరుణమున ద్రావదీ వివాహము తటస్థించి యాదు మూలమున పాండవులు బయటపడిరి. (viii-10-11). దుగ్రీవ నునితోడి బాంధవమునఁ వారిపక్షము బలపడినది. వృద్ధరాజు వారినిలిచి వారియర్థరాజ్యము వారికిచ్చునా? మిన్నకుంతు కా? అట్లు మిన్నకుండగలదా? మునుట్టి ప్రశ్నముల కి వివాహములముననే యకకాళము గలిగింది. మరునభయందట్టి ప్రశ్నములు గల్గినపుడు దుర్మోధుడు పాండవులలో పర స్పరమును, పాండవులకును ద్రుపదునకును విభేదకారణములు గల్గింప యత్నించుట కర్తవ్యమనెను. (viii-13; 21-23) విఫలమనోరథులై రాజులు స్వయంతర కాలమునఁ గలహమునకు దొరకొనినవారు భీమావృక్షము వారలనెదిర్చి యొక్కడంచి తాము ప్రతికారము చేయనుంటును గూడోత్పల చెల్లి యుండుట నెరిగినవాడు గావున కర్ణుడు తత్త్వజ్ఞుల విక్రమిండుట యుత్తరం బనెను. (viii. 27-28) భీష్ముడి ముకు వృద్ధు లిది బుద్ధికాదని మందలించి పాండవుల కర్త రాజ్య నిరాలమునని ధృతరాష్ట్రుని బోధింపించిరి. దుగ్రీవనితోడి సంబంధమునల పాండవులకు గల్గిన యుష్మాతి మపవ్యసించిరి. (viii. 44-49) దుర్మోధునిబుద్ధికి "నెడ్డుల హి:త:బాంధ: తద్ద: ము హి:య: సమృద్ధి: దనరి (II. ii. 141).

(2) ఈ వివాహము కలన ముయోధునికి గలిగిన యాశాభంగము.

అత్త విద్యాభ్యాసమునాడు తన కంఠరించిన పాండవుల యెడలి యిర్వల్లమును, మాతస్వర్యములను, (ద్రోహబుద్ధిలును లాక్షగృహదాహమున సంక్రమించి పాండవుల దహించినవనియు. . . . .) క (పాండవులకు) సముద్రవయాభిలక్షిణి మత్స్యపాణపటుశక్తి నత్యధికకీర్తి నైయేలెద (vi. 168) ననియు సంతసించుచు ముయోధుడు, బంధు మిత్రాదులతో క్షయంతరమునకు బోయిన, నగుట మత్స్యయంత్రము నేయ నేరకయ, ద్రావదీని స్వయంతరమున గల్గినవారు భిక్షుశను లగు వ్రాహ్మణులని. కోపించియు, పిదప క్రమక్రమముగ వాచాదు విజృంభించి వ్రాహ్మణులు పాండవులే యని యెరిగి, తొలక ద్రావదీ విషయమున తన యాశాభంగమునకును తను పరి తన యాశను సాఫల్యమునకుఁ బాండవులు తీవించి యుండుటవలన గణుకు నభ్యంతరములకును, తగచి మరలి గుర్వ్యత సాయుడు గావలసినవైచు. ఈ క్షయంతర మిట్లు పాండవ ధర్మరాష్ట్ర విభేదనమునకు వంటి యయ్యెను.

(3) మూతానంతరము మున సభయందు ద్రావదీ ముయోధుడు భంగపాటు కల్పించి మరుకులమునకువర కారణ మేర్పరచుటకును నీ క్షయంతరమే కారణము. బల పరాక్రమముల చేతను, 'నత్త' ప్రపన్నతచేతను, విభవాతిశయముల చేతను తనకు గల రాజ్యైకాభిషేకావకాళముల చేతను ద్రావదీ తన్ను జేట్టవండుగా యని గర్వించి ముయోధుడు భ్రాతృసహిత దై స్వయంవరమున కేగియుండెను. సంస్కృత భారతమందలి స్థలముఁ జూడ నాతనికి ద్రావదీయందు మనను తగిలియుండె నని తోయను ఏ కారణముననో నన్నయ యీ కథాభాగమున వదలినను "విదురుండు పాండ వాభ్యుదయంబును, బాంచాలీ స్వయంవరంబును దుర్మోధ వాదులు భగ్నుదర్శులగుటయు విని సంతోషి" (viii. 14) అనుచో నాటి స్వయంవరమున దుర్మోధునికి గల్గిన భంగ పాటును పురించెను. పంపాభారతము (కన్నడము) నను ముయోధుడు మత్స్యయంత్రము నేయఁ గడంగి విఫలమై నట్లే వర్ణకలదు. ఇంతటి పెద్దయైన తన్ను కరించని కష్ట భిక్షుటనము చేసికొను వ్రాహ్మణుని మత్స్యయంత్ర మేసింత మాత్రమున వరించెగదామని యామెనై నాతని కలుకపరించెను. ఈ శ్లోకములవల్ల దుర్మోధుడు తన యాశాభంగము నకు తగచినట్లు తోయెను:-

తతో దుర్మోధనో రాజా ధర్మరాష్ట్ర: పరంతప: |
మానీ దృఢాన్త్రుశంపన్న: సర్వైశ్చృష్టపటన్త్రై: || 102-29
ఉత్తిక: నహసాత్రత్ర ప్రాశ్చ్యువధ్న మహాబల: || 30
నిలోక్య ద్రావదీహ్యుషో ధనుషోఽభ్యాశ మాగమత్ |
సంభా ధనురావాహ శక్త్యావ ధరోయథా || 31
ధనురాశోఽయాహస తిలమాత్తేఽభ్య తాదయత్ |
ఆరోఽయణం తద్రాజా ధనుషా బలివారణ || 32
ఉత్తానశ్చయ్యుప తదంగుల్మన్తర తాదిత ||
సయయా తాదీని త్రేక వీడ్చి నరరాధిప: ||-33||

ఈశ్లోకములయందు దుర్మోధుని వైధవమున, అభిలాషమును నొకవంకకు వాతాభంగపాటాకవంకకు వెరుధ్యమున వర్ణింపబడినది. దుర్మోధుడు డవుకు తలచినట్లా నాడు ద్రావదీని గెల్పుకొనినవాడు వ్రాహ్మణుడై యెయండిన కొంతవర కాతనికిఁ గ్రుడ్డిగా మెల్లలలె నుండెడిది. గాని విజయ విజృంభణిద లేబడెనది ద్రావదీ తన దాయాదులకు లభించుట తనకు కలిగి భంగపాటును చెట్టించింది రాజనూ యానంతరము మునునభయం తన భంగపాటునుబొంది ద్రావ దీనగుట యామెయెడ తన కంఠరించి యుండిన యుజుకిన తెంచినది. ఇట్లు ద్రావదీ యెడలనుయోధుడు భంగపాటునలన నుద్బుద్ధిలైన శ్రోధానలము మరునభయం దామెయెడ నర్వజన సుమత్యమున గల్గిన యది సీతవర్తనము వలన బ్రజ్వలితమై విజృంభించి డవుతే త్రమహా సంకరమున మరుకులము మొనరించినది. ఈమస్తునిస్తరమున కంతకును ద్రావదీవ్యయంతరమే కారణము. (సశేషము)

The Fascinating Perfume
OTTO DILBAHAR (REGD)
అందరి మనస్సును రమింపజేయు

ఆటో దిల్ బహారు

మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందునట్టి ఆపూర్వవాసనయును కలదు. ఆలోకహార సారాయి మొదలగువాటియొక్క సంబంధము బొత్తుగాలేదు. వేతిగుడ్డలో గాని చొక్కాను నైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక సందననము మధ్యలోనుంటే యెంత సుఖయును వాసనను అసాధించు నవన్నో అంతతమభవింతురు. ఇతర వాసనలు యేవేయిండినా యీ ఆటోదిల్ బహారు యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసిపంపుడు

వెల 1/2	ద్రామా 1-కి.య.	0.8-0
1	ద్రామా 1-కి ,,	0.12-0
1/2	అవును 1-కి ,,	2.0-0

జి.పి. చార్జి య. 0.4-0 ప్రత్యేకము.

ట్రాట్ బిల్లుహోక్ సుగంధకార్డు ఒకటికి వెల 0—1—0.

వీటినితీ మనవృత్తు ట్రాట్ బిల్ హోక్ రను పేరుకు తరీండి తీరుకలెను. ఈ సుగంధ ద్రవ్యము ప్రతి మనాకునం 2 గొప్ప గొప్ప మేనుగల మనాములలో దొరకును. అట్లు దొరకలయువల సోదపిడెంట్లు

హోక్ ఏబుట్టు :- ఆటో డిల్ బహారు ద్రావ ఆర్డు కెమికల్ కంపెనీ, నెం 153 జూమారుమసీను, బొంబాయి

పునామ పేరు:- సుహాతా పునమోత్తమ్ మూర్తి, నెం 29, వైసబగార్ రోడ్, పూంబండిసూపం, మద్రాసు

సోలు వజ్రంట్లు:—

16
286

ప్రతి వారమునకు, మదరాసు
చైనాబజారులో

'కేసు ని రుజువు చేయు'దని న్యాయమూర్తి మరణింపకు
 గాని కోర్కా నుబట్టకు నిజమగుచుతోటాని చెప్పుచుం
 డిన న్యాయమూర్తి దానిని గమనింపలేదా? మఱియు సాక్షిని
 విచారించగా : సాక్షుని స్థితుగాకట్టకును బాటద్రోసి తన
 పూర్వకథతోనే చెప్పెను. అప్పుడు న్యాయమూర్తి 'కేసును రుజు
 వుచేయలేదని, పాపము భూస్వామికి కొన్నివందలరూపులు
 ను జరిమానా చేసినది' అని జరిమానాను వెంటనే చెల్లించుటకు
 బిలిలేక మున్ను సుమారు ఎనిమిది వాస్తవీకరగాదు దగ్గరకు వచ్చి
 యుండలేదు. ఏమైందో కనికొని యుండలేదు చాలితిం
 కను ఇంటికి వెళ్లి బుర్రానాదు దెబ్బ తనభూస్వామిని విడు
 దలచేయించుకొని వెళ్లి స్థితుగానిని నడుగ : 'నేనేమిచేయను'
 అన్నవిచేయునునిసలహాయియ్య : 'నా'ంప గుండముచేపావు'
 అని అత్తెనిమిదై మున్ను కద్ద'ంవెప్పి'నదగ్గరకువచ్చును గాకుండ
 జేసితి' వని చెప్పి జవదపోయెను. కుదకు చాకలివెంకను చేయ
 గలిగిన యువకారుని స్థితుగాదు చేయలేకపోయెదగా! సిగ్గు!
 సిగ్గు! మన స్థితుడగు మనపల్లెటూరి దారి మీద
 నింతవరకు బూరినచో చూడేకను తగ్గలూ మదిమననా?

జీర్ణరసాయనము:— ఈమాత్రలను సేవించుచు వలన అన్నము పచనమగును. జీర్ణశక్తియు బాగు పడి రసప్రావము క్రమముగ గలుగును. మలబద్ధము మానును. 25మాత్రల డబ్బి 1-కి వెల 1-4-0. అమృతాంజనండిపో 109 ఫెరికోడ్లు, బొంబాయి.

వాతావరణ సితి

1915 సం॥ ఆగష్టు నెల 15-న లేది.

ప్రదేశములు.	అల్పము 15 తేదీకి పైన ఉన్నది	కడలి 24 గంటల లోపల, నీడను ఉష్ణోగ్రత		వర్ష పాతము.	
		తేదీ	తేదీ	కడలి 24 గంటలలో	తేదీ
గోపాలపురము	29.704	92.2	81.7	...	42.86 35.59
వాడేరు	29.728	90.9	79.6	...	42.59 27.21
కాకినాడ	29.732	91.8	79.8	...	81.46 26.95
బందరు	29.768	92.8	78.6	...	40.11 28.21
గుంటూరు	...	93.5	78.0	...	88.14 ...
నెల్లూరు	29.780	97.0	79.1	...	12.48 15.56
మద్రాసు	29.801	91.6	79.8	...	24.86 21.0
కడపూరు	29.806	95.5	79.7	...	18.22 20.83
నాగపట్టణము	29.82	92.2	77.6	...	12.11 15.87
కొలంబా	29.879	85.6	78.2	...	44.51 47.12
తిరువనంతపురము	29.882	85.3	74.0	...	65.9 45.47
కొచ్చిక్	29.878	86.7	76.1	...	106.38 95.10
కల్లికోట	29.864	83.8	75.5	...	108.63 105.82
మంగళూరు	29.872	83.7	71.1	...	95.22 120.11
బొంబాయి	29.845	81.8	75.0	...	75.63 70.43
హైదరాబాదు	29.802	86.1	71.0	...	51.89 27.55
అనంతపురము	...	91.2	71.1	...	28.90 16.87
బళ్లారి	29.811	91.5	69.6	...	25.46 15.84
కర్నూలు	29.864	88.0	72.2	...	19.00 23.66
కడప	29.830	94.5	77.4	...	19.58 24.28
తెలంగాణ	29.848	85.3	68.5	...	28.30 29.16
కొడెకానూరు	22.765	65.9	48.2	...	81.38 33.94
ఉదకమండలము	22.984	69.9	45.2	...	47.71 42.08
కోయంబత్తూరు	29.872	88.2	68.1	...	18.87 12.98
నెల్లూరు	29.828	87.7	73.4	...	23.01 30.58
నెలము	29.859	93.0	72.2	...	30.04 31.33
తిరువనంతపురము	29.832	95.6	74.4	...	18.65 19.95
పురుకోట	29.812	96.2	74.9	...	23.97 23.17
చురూరు	29.827	96.0	75.0	...	15.60 21.90
తిరువల్లూరి	...	...	...	...	6.87 9.7

వాయుభారము బంగాళాఖాతమునకు తూర్పున మారలేదు. రాజధానిలో మెల్లగా తగ్గింది చిటగాంధీలో చాల తక్కువగా నున్నది పడమటి సముద్రతీరమున చాల అధికముగా నున్నది. సర్పాదులలో గాలి తేలికగాను నెమ్మదిగాను వీచుచున్నట్లు తెలియబడింది. బంగాళాఖాతమునకు ఈ కార్యమున వియ్యపు ఊముగా పురుగు ప్రదేశపు దిక్కుగా గాలి వీచుచున్నది. బంగాళాఖాతమునకు తూర్పున వాయు చలనము అధికముగా నున్నది. రాజధానిలో తేలికగానున్నది. సముద్రతీర ప్రాంతములందును అంతర్భాగమునందును ఉష్ణ మధికముగా నున్నది పడమటి సముద్రతీరమున కల్పికోటకు పుత్తరమునకు దక్కనులలోను 50 కి. మైళ్ళసేరి సామాన్యముగ పుంజువాకంపై తగ్గినది. ఇతర ప్రాంతములందు అధికముగనే పుండింది. పశ్చిమములందును వారికి సమీపమునకు రాత్రి ఉష్ణోగ్రత తక్కువగా నున్నది. సాధారణముగ సామాన్యస్థితికి అధికముగ నున్నది చెప్పవలెను.

దీప్తక ఎల్లూరి గాలిచురు లేదు చాల తక్కువగా పున్నది. సామాన్యముగ తేలగుచున్నది గూడ లేదు. వాన బాత్రిగా లేనేలేదు.

రాజధానిలో వాతావరణసితి నియమముగా నున్నది. దీప్తకల్పములోను బంగాళాఖాతములోను వాయుభార మధికముగ నున్నది.

ఆర్. ఎస్. జోన్ను
వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

సానిక వార్తలు

కాలమాన సితి — నిన్నటి యధికోష్ణస్థితి 91-6 డిగ్రీలు; అధికావర్షస్థితి 76-8 డిగ్రీలు.

దీప్తముల జేత. — నేటిసాయం కాలము 2-20 గంటల మధ్య, శత్రుసాయం కాలము 8-19 గంటలమధ్య దీప్తములు వెలిగింపబడును.

శారదా సంగీతసభ: — శత్రుశనివారమునాడు కాలము 4 గంటలకు తిరువల్లిక్కేటి వీరరాఘవ మొదలవడి రాగి అన్దా రాగి నెంబరుల గృహమున శ్రీమతి సి. సురవ్వతీ భాయి వత్సలాకళ్యాణమున గూర్చి ప్రసంగించి కాలక్షేపము గావించును.

చెన్నపురి నిమ్మజాత్యుద్ధారక సభము: — వచ్చే ఆదివారము అక్టోబరు 17 వ తారీఖున, తెల్లవారి 8 గంటలకు ఎస్. సి. శంకర నాయుడు కె. జి. సి. వి. ఇ. గారి ఆధ్వర్యమున క్రింద వ్యాసరాజు పాఠశాలలో, నిమ్మజాత్యుద్ధారక సంఘపువారి పాఠశాలల విద్యార్థులకు దసరావిడుదల జరుగును.

ఒక ప్రాచీనాపాదుకరమైన ఆపద: — క్రిందటి బుధవారమునాడు కుప్పకొత్త కొక కూలివాడు (హైదరాబాదు) చెన్నట్టణమున నాకాళి ముఠానుండు పేటప్రాంతమున వాడిలో ఉండియుండగా ఒకచాకపు ముగ్గురుగా వాని మొదటి గొప్పగాడునుతగిలితక్షణము వానిపొగిణముబోయెను. చూపున పోలీసులువచ్చి కేసును తీసుకొనిపోయెను. రహదారిపై గాని ఈవీధిపైగా ముఠాగా జరిగియు వెలియబడింది.

ఒక మోసగానిని పట్టుకొనుట: — ఎరుబూరు పోలీసులొక్కరి పీడన ఏకంబును రాజరత్న మొదలగును నతడు సోశియల్ నాయకుడు అనుకంటాల్సినవాడు పక్షమున యొకరిమనమునానాలో వక్రము కె. య. కళ్యాణరావుగారిని వదిలెదననిచెప్పి వక్రముకిచ్చెదనని పీఠుపరీక్షానెను. కేసు విచారణవచ్చినప్పుడు కళ్యాణరావుగారు కోర్టున వెళ్లినారు. ఆ పీఠమున ఉద్దాయి వక్రమునకు ఇయ్యనట్లుగా తెలియబడింది. బుధవారమునాడు ఉద్దాయిని జైలునుండి వదిలమని ఆర్డీ వెట్టిరిగాని మేజిస్ట్రేటుగారువానికిరిమాండునుచ్చిరి.

తిరువల్లిక్కేటిలో ఆయుర్వేద ధర్మవైద్య శాల: — మహారాజరాజుగారి రావుసాహెబ్ కలవలకల్లె శాస్త్రీగారిచేత చచ్చపట్టం తిరువల్లిక్కేటి తొలసింగ నెరుమన్లు కొరకు వీధి నె రెండు యింటిలో స్థాపించబడిన ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాల విజయదశమినమన ఆనగా 1907 గే సంగం అక్టోబరునెల 12-న తేదీన ప్రకటించి 1930 ఘంటలపుడు దాక్టరు సర్ ఎస్. నుబ్రహ్మణ్య ఆచార్యగారిచేతనెలవ బహుసం ఇండుమాలముగా నకలనులకు తెలియజెల్లు ప్రకటించబడుచున్నది ప్రతిదినము ఉదయము 2-30 మొదలుగం ఘంటలవరకు కోరులకు ధర్మాధ్యక్షులుగా చికిత్స చేయుచును.

క్రీడా వార్తలు: — ఇంటర్ కలీజియట్ టూర్నమెంటు పాదకంఠక క్రీడ నిన్న గురువారము 14-న తేదీ సాయంకాలము వాస్తుకళాశాల క్రీడాభూమియందు వాస్తుకళాశాలకు, రాయపురం వైద్యపాఠశాలకు జరిగిన ఆటలో వైద్య పాఠశాలవారు 2 గోలులు చేసి జయము నొందిరి. ఈ దినమే రాజధాని కళాశాల క్రీడాభూమియందు క్రైస్తవ కళాశాలకును వైది కళాశాలకును ఆట జరిగెను. క్రైస్తవ కళాశాలవారు 3 గోలులు చేసి జయముగా నెలిదిరి. వైద్య పాఠశాల క్రీడాభూమియందు ఆదిమే 15-యొక్క మార్ రాజధాని కళాశాలకును, ఉపాధ్యక్షుల కళాశాలకును జరిగెను. దీనిలో రాజధాని కళాశాలవారు 5 గోలులుచేసి జయము నొందిరి.

తిక్కన సమాజము: — ఈ సమాజము తాళన 12 వ తేదీ మంగళవారము సభ యొక్క జూడెను. మ-రా-రా శ్రీ గా. వారిసర్వోత్తమ రావు ఎం. ఏ. గారు ఆగ్రాసము వహించిరి. మన్నేపల్లి శ్రీరాములుగారు ప్రాచీన విద్యాభ్యాస పద్ధతులం గూర్చి యుపన్యాసమును జదివిరి. ప్రాచీన హైందవ పాశ్చాత్య విద్యాభ్యాస పద్ధతులం గూర్చి విచలముగ జె

ప్పి ప్రస్తుతపు దుస్థితిని నివారించుచు త్యాగశక్తిగము యొద్ది పల్లికి పేదన సమస్యల యుపన్యాసము లగును, ఆగ్రాసనాధి పతిగారు సమాజ వాత్సల్యంతో నిల్చు చెప్పిరి. ఇప్పటికాగరిత యు, సంఘ సంస్కర్తల చెయ్యిలను ఆకారణ దూషణకు పాత్రము కాకూడదు. పాత్రీ: పద్ధతుల విమర్శించు మార్గము న మనము పోయి మనియు, ముందుకు మనకు మోక్షము లేదనియు తెలుసు మూఢత్వము; నాకపరిణామమున భాగ్యము మని యెరింగి స్వస్థముగా చే మన క్షీణదశకు సంస్కరింపఁ జూచుట పొరువము, కర్తవ్యము పూర్వపు విద్యాభ్యాస పద్ధతులందలి యుల్కొప్ప గుణముల విమర్శించి వెనకి, వాని భావములను ప్రస్తుత స్థితి గతులకు నొడవబడునట్లు చేయుట స మంజునము పూర్వమునందు విద్యార్థులకును గురువులకును సంబంధము మిగుల హెచ్చునము, ప్రస్తుత మ ది కూ వ్యయ గు ట పోచనీచుమనియు చెప్పి ట వాడు కె. ఇది యుపన్యాసము. నాగరకత ప్రబలితరవాత గురు వొక ండే క శిష్యునకు విద్యుం గరిపుట దుష్కరము. వి ద్యా ర్థు ల నే కులతో నిండిన కళాశాల బుండియే యుండవలెను. అయిన నీ గురు శిష్య సంబంధము గలిగించుటకై విద్యార్థుల ప్రస్తుత కాలమునకు గలవు. మనము, నిపుడిప్పు దంతురియమన్న "Presidential Colleges" ప్రాచీన విద్యాభ్యాసపద్ధతుల భావముల గలిగి, మన నాగరకత కనుగుణమై యున్నది. ప్రాచీన కాలమున విద్యార్థులు సేవ్యులు విషయములలో ముఖ్య లక్షణము నిష్కామకర్మ. ఇప్పటి విద్యార్థులు విషయములపై దృష్టి యెక్కుడుగ బరి. ద్రవ్యమును వృథా వ్యయపరచుట, కాఫీ, లేయాకు మొదలగునవి త్రాగుట మున్నగు చెగువాడుకల పాలై బ్రహ్మచర్యాశ్రమ ధర్మము నిరాకరించుచున్నాడు. విషయానుభవముల విషయములవలన సారకుట తగిన శిక్షణమును ప్రతి విద్యార్థి యు నందవలసియున్నాడు. ప్రస్తుతము మనము గమనింపవలసిన విషయముల నిల్చు చెప్పి, భవిష్యత్కాలమున మన విద్యాభ్యాస పద్ధతుల సంస్కరింపవలసి వచ్చెనేని, ప్రాచీన నాగరకత బోధించు గ్రంథముల బరించి, పాశ్చాత్య పద్ధతులను చాచితో నవన్వయము చేయుట కర్తవ్య మని నడిపిరి. పేదన సగ్రాసనాధిపతిగా కి రందనములన్నియును సభ ముగిసెను.

బందరు నాటక సమాజముల మహా సమ్మేళనము.

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల. నేటి దినము కను నుదినము. బందరు పురవాసులకు న వీరదినము. దసరా సంఘమువారిచే ప్రయోగపరికర కార్యక్రమము ప్రకారము క్రిమనాంధ్రజాతీయ కళాశాల భవనము సాయంసంకలన ముకుళకు నాటక ప్రదర్శనమున కను కూలముగ నుండునట్లు లలంకరింపబడినది. కనుచీకటి క్రమ్మున రికి భవనంతయు మాతముచే నింపబడినది. మాపురము నున్న నాటక సమాజముల వారు తమ కిరీటలన్న క్రొవముల నడచుకొని యొక రంగమున నైకవత్సముగోను దీక్షతోను పుడచేసిరి. ఇన్ని నాటకసమాజము లీ పురమున నున్నను, ఒక వేదికవింద ఒక రాత్రి ఒక యంకముచొప్పున ప్రదర్శించు తెచ్చుదును లేమి పుర ప్రముఖుల చెప్పుకొన జొచ్చి ఇట్టి యైకవత్సమున ప్రజలకు జాపవలెనని కత్తి నంతయు వార నొసిన శ్రీకోన పీఠాచార్యగారు పొడవనీయును. అట్టివారు తమయొద్దకు వచ్చి యిక్కడ తక్షణమే భిక్షాభిప్రాయము గాక తమ యా మోదము విశ్వలభానుగో వెలియచ్చిన సమాజములవారు నుదవీయును. ప్రదర్శనములకు వచ్చిన సామూహిక సేవాశ్రమ లాము స్త్రీ కరింపక జే కా భిక్షుని కొఱవ నెలగొల్పబడినదపరా సంఘము వారి కిచ్చుటకు జట్టియే మా బందరు నాటక సమాజముల వారి జేకాభిహును లేమిల్లెలగుచున్నది. ఒక్కొక్క నాటకసమాజమువారు ఒక్కొక్క యంకముచొప్పున ప్రదర్శించిరి. (చాచాచాచిరి) సాయం కళాసారియైనను ఆయా వట్టణములలోనున్న సమాజములందఱు గలిసి జేకాభివృద్ధికి తెలు నెట్టిద యుద్ధములకు తమ సాహాయ్యము చేయుచుగాక వీరు శుక్రవారము (15-10-15) న వేదీసంహారమును జేవేదిక విందనే ప్రదర్శించును. ఈ పట్టణమున 5 సమాజములు గలవు. వానిలో ప్రముఖులందరు గలిసి, వడ్డూరి ముబ్బరాయగారిచే రచింపబడిన వేదీసంహారమును ప్రదర్శించును. ఈ రెండు రాత్రులు శ్రీజాతీయకళాశాల భవనము ప్రజలచే క్రిక్కిరిసి యుండెను, ఇంకను నుండును. ఈయచొసమ్మేశనమువారు ఇచ్చిన సమాజ సేవ ప్రతివర్సము తమ ప్రదర్శనములకు దసరా కండుగ దినములలో ప్రజలకు జాపి జేకాభివృద్ధికి తోడ్పడుదురు గాక! వారి యుద్ధమునకు సర్వశక్తులను సాహాయ్య జడును గాక. — పోతాప్రగడ నరసింహము.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు, దౌత్యవిషయము	2
గుంటూరు మాధ్యమిక వార్తలు	3
బాలాకాబోధలోని మెంబర్లు	11
స్థాయివాదులు	4
సాంకేతిక వార్తలు	5
ప్రభావవ్యాసము:-	
ఇండియా కార్యదర్శి - స్త్రీవిద్య	6
విరోధానుభవము గాములు	
నిజేశ తంతివార్తలు	7
దేశీయ వార్తలు	8-9
ఇంగ్లీషు కంటివార్తలు	10-11-12
గ్రంథకర్తల పరిశ్రమలు, గ్రామమునందు కలెక్షన్లు	18
కాబులు	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1915వ సం. అక్టోబరు 15వ తేది శుక్రవారము

ఇండియా కార్యదర్శి - స్త్రీవిద్య

స్త్రీవిద్యను గురించి మన మిత్రులు ఆంగ్ల సీమలో నిటీవల కొంతవరకు జరిపి ఇంకొక కార్యదర్శిగారి యొక్క నొక డిప్యూటీమన్ పంపుటకు నిర్ణయించుట మాచమనకు తెలుగుదురు. పాస్టరు సతిగారి యాజమాన్యము క్రింద నీడిపుటమను ఇండియా కార్యదర్శిగారిని మొన్న పదుమూడవ తేదీని దర్శించి. ఛేబల్లేరుగారిచ్చిన ప్రత్యుత్తర మే మాత్రమును సంతృప్తికరముగా లేదు. స్త్రీవిద్యవలన హైందవభూమిలో కలుగుచుండు ఫలములను కామెరుగుచుండు గాని స్త్రీవిద్యనుగురించి విమర్శ యవసర మని హైందవు లంతగా భావించుచు నభిప్రాయపడుచున్నట్లు లేమకు తెలియదు. ఇదివరకు కంటే హెచ్చుగా ప్రజల వీ విషయమున వారికి గల మార్గములలో మొత్తముకొనుట కానరా లేదట. స్త్రీవిద్య విషయము మిక్కిలి నానాకొనడట! స్త్రీవిద్యను గురించి వివిధా జోక్యము పుచ్చుకొను నెడల ద్రవ్యము హెచ్చుగా కావలసి వచ్చుననియు నిప్పుడు యుద్ధకాల మగుటచేత జాగరూకతతో విషయములను కార్యాచరించుటకు సమయముకాదనియు చర్చ న్యాయముగా వాంగ్ల భూమిలో కాక హైందవభూమిలోనే పాడనూప వలసియుండు ననియు వారభిప్రాయపడిరి. ఇప్పుడు హైందవ విద్యార్థిభాగము నధికారిగ మొదటి పర్యాయము హైందవసభ్యు కేర్పడినా దనియు ఆతడే మేమి సలహాల నిచ్చునో చూడవలసియుండు ననియు గూడ తెల్పిరి. ఈ సారాంశమును జరుపు వార తెవ్వకై నను కొన్ని విషయము లెత్తుకొనుట తోడనే స్పష్టము కాక మానవు. మొదటిది మన ఇండియా కార్యదర్శిగారికి మన యెడల గల యాదానీస్వము. ఇప్పుడు యుద్ధ సమయ మనుట నిజమే యగును. ఆంగ్లసీమలో నుండు ఛేబల్లేరుగారికి హాకంటును నెక్కువ మనోవైకల్యముండుటయు సహజమే. కాని అది యూరితిని పరస్పరసంబంధము లేని వాక్యము లతో ప్రత్యుత్తరమిచ్చు నంతటి స్థితియందు వారి యిడియుండునని మేము నమ్ముచాలము. యుద్ధ సమ

య మైనను రాజ్యాంగవిషయములు ఎప్పుటివలెనే నడచు చున్నవి. సామాన్య కార్యము లన్నియును దినదినమును నిర్వహింపబడుచు వచ్చుచున్న వనుటకు సందియములేదు. ఆంగ్ల సామాన్యపు పరిపూర్ణబలముచే మా హైందవభూమి కేమాత్రమును తీర్చి నుభవము కలుగలేదు. ఎప్పుడును కలుగునని ఇచ్చటి ప్రజ కారతరహుట లేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో మా సోదరుడగు కా. సర్. శంకర నాయకు గారిని విద్యా శాఖాధికారి నొకర్ని యుద్ధార ప్రభుత్వమువారు ఆసగొల్పుటచే మార్పులును కేళ హితులును నగువారు ఆతడు స్త్రీవిద్యార్థినిగాని యనుట నెరిగి ఆతడధికారియగు ఇండియా కార్యదర్శినుండి సానుభూతివాక్యములను గడిచిన యెడల నాతడు పుష్కలమిండుటకు ప్రథమసాహసము వైచినవారగుచుమని విశ్వసించి ఛేబల్లేరు గారిని దరిసిరి. ఛేబల్లేరుగారు బారకక్షకు చేరినవారుగారిని యంద రెండుగురు కాని వీక్షకు జేసిన యాంగ్ల డ్యూసను హైందవ స్త్రీవిద్యార్థిపక్షపాతిగా నుండక మూడవ డ్యూసమొకమును వారు వచ్చుచేయుదురని యెవ్వరును విశ్వసించలేదు. ఇక స్త్రీవిద్య విషయమై ప్రజ మొకపెట్టుచుండ లేదనుట ఏ మాత్రమును సమజసము కాదు. మొరపెట్టుచున్నారో లేదో ముందు చూతము. మొరపెట్టుకున్నను విద్యావ్యాపనము సరియైన మార్గమున నొనర్చుట ప్రభుత్వములవారికిని బుద్ధియుతులైన ప్రజానాయకులకును ఏ హాగరక రాష్ట్రమునను కర్తవ్యము. ఆ కర్తవ్యమును గ్రహించియే మెకాతే ప్రభుత్వ లగు వాంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులు హైందవ భూమిలో విద్యావ్యాపనకు బునాదులను వైచిరి. ఆ కర్తవ్యమును నెరిగియే ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారు స్త్రీవిద్యను ప్రోత్సహింపవలయు వచ్చును. కాని విద్య పాడిరి సంఘములచేత నుండుట చేతను స్త్రీవిద్యను గరపుటకు తగినంత మంది యుపాధ్యాయులు లేక పోవుటను జేసియు గృహస్థ ధర్మములలో పడిపోయిన స్త్రీలకు విద్య గరపుటకు నేర్పాటులు లేక పోవుటను జేసియు పురుషులవిద్యయందువలె స్త్రీల విద్యయందును సంతయు పారస్పరవిద్య యయిపోయి యది జీవనావసరముల కుపయుక్తము కాక పోవుటచేతను స్త్రీవిద్య బహుస్వల్పవ్యాప్తితో నిలువవలసివచ్చుచున్నది. స్వదేశగూఢ విరహితములును విద్యా యిష్టములను నగు వధతుల క్రింద తమారగుట వలన మన విద్యావతులగు సోదరియగులలో ననేకులవిద్య కాణి పుకున్నదను నభిప్రాయమును నిటీవల ప్రబలజొచ్చి యున్నది. ఈవిధముగా స్త్రీవిద్యయొక్క వ్యాప్తియందును పద్ధతులందును ఫలములందును మార్పులు జరుగవలసినదని హైందవ భూమిలో నూకు తెలిసికంతవరకు చర్చలు జరుగుచునే యున్నది. ఇట్టి చర్చలు లేక ఆంగ్ల భూమిలోని మార్పులు తమ నెత్తులలోనుండి క్రొత్త స్పృహ లొనర్చిచి ఛేబల్లేరుగారు హాకంటుకొనుట వారిం డియా కార్యదర్శిగానుండియు నీనునానా భూతి సమయమున నిండియా విషయములెంత కొద్దిగా నెరుగుదు రనుటను విశదపరచుచున్నది. మరియొక విషయమును గూడ నిది మనకు నేర్పుచున్నదనినను తప్పుగాదు. మనయవసరము లాంగ్ల భూమికి తెలి

యవు. మనము తగినంతదూరము ఆంగ్ల గతులనుచేర్చుకొనలేదు ప్రతిదిన విషయం తెలియగలను నమనోభావములను కొనినంగాని మనకుము క్రిలేదు. ఇకవ్యయయుకొంత యాలోచింపవలసియున్నా మంతయునేడే కావలసియుండదు. విదామంత యవసరమని యొప్పుకొనినను గారు త్వరపడిచి చేయవలసినను స్త్రీవిద్య సృజనములలోనో వారములలోనో విడిపోదు. తగినవిచారణలు జరిగి చని ప్రారంభింపటికి ఇంకను యుద్ధము జరుగుచుండు నని లనుకొనుచుండలేదు. ఈ పక్షము నాల ఛేబల్లేరుగారు ప్రత్యుత్తరములో ద్రవ్యమును లేదవుట చిత్రము. మొత్తముమీద ఛేబల్లేరుగారు యుద్ధము పాకు బెట్టి యుక్తును చులకన జేయజూచినారను ననుమాన గుచున్నది. ఆంగ్ల ప్రభుత్వము వారిని కైతరుణమున వీడింపవలెనను నభిప్రాయముక కాదు. కాని హైందవభూమిని గురించి యుల కెక్కువ సానుభూతి గలిగి యుంకిని యుద్ధుడే వారిదృష్టిని హైందవభూమికి కొన్ని సమస్యలమీదికి తీర్చియుద్ధముముగిసి ననువలసిన న్యాయమునకు నుపక్రమ ప్రములను చేయుపవలయుననుట వారియభిమతి మాత్రపు నభిమతియును గూడ ఇండియా దర్శిగారు మన్నింపకుండుట మా కంత సుకరముగా దోచలేదు. మావిద్యా శాఖా సర్. శంకరనాయకు చేయు నుపక్రమవనైనను సాయమిచ్చి యిండియా కార్యదర్శి ప్రత్యుత్తరముచే కలిగిన నిరాశను తుడిచి నేమోయని యాశించుటకును కారణములు రాకుండుట శోచనీయము. ముఖ్యము భూమి విషయమున విజ్ఞానమును సానుభూతి రెండునులేని కార్యదర్శి సమయమున యుండుట మనయొక్క ప్రత్యేకదురదృష్ట వ్రాయకతప్పదు.

మునసబుకోర్టు.

పాశ్చాత్యసంపర్కమువలన కలిగిన ఫలంలో చీటికి మాటికి న్యాయస్థానముల కెకయొకటి క్రిమినలు న్యాయముల సంగతి యల్లమన దేశమున సివిల్ న్యాయములు రాను హెచ్చిపోవుచున్నవి. ఈ విషయము ప్రభుత్వ వారికి తెలియనిదికాదు. వారు దినదినమును వసలు మునసబుకోర్టులని లె. పొరరీమునసబులని నబుకోర్టు లని నూతనవ్యవస్థను స్థాపనిశ్చయించుచునే యున్నారు. మునసబులపని పరిమిలమయి పోవుచున్నదని ఇట్టి కావ్యసరిగలోకమునకు దెలియజేయుచునే యున్నారు. తాత్కాలికముగా పనిబూనుటవలన నెన్నిచిక్కులు తటస్థించుచున్నది. అడిషనలు కోతమకు జడ్జిగారు పంపిన పనిని చేయుచు అందుచేత నెచ్చటనో మండలములో నొకనల్ కోర్టు పెట్టగా నెచ్చటికి మండలపు కక్షిలందరును పోవలసి వచ్చుచున్నది. ఇది వజ్జయసమాత్రమే కాదు. ఒక కోర్టున కేర్పవక్కిలు మరి దూరమునకు రా నియ్యకొదుర్లభము. కావున కక్షిదారులు ప్రత్యేకవకర్తలుకూడ భరింపవలసినవా రగుచున్నా అడిషనలు కోర్టులుగా ప్రారంభముయనవి విముగా రద్దగుటయు కానరాదు. ప్రజలు కొ

శక్కువారగుకొలదిని ప్రభుత్వమువారికి నాదాయము చేకూరుచున్నది. అట్టి స్థితులలో వెంటనే తగిన పూర్వ చిత్త చర్య చేయక తాత్కాలిక పాఠములు వెదకు చుండుటయు ప్రజల కనవలసిన వ్యయములును ప్రయాసలును కలిగించు చుండుటయు మునసబులపై మితముగాని బరువులు మోపుచుండుటయు వ్యాయముగాదు. సంగతు లీరీతి నుండ నిప్పు డొక క్రొత్తయుక్తమును బయలుదేరినది. మునసబులకు 1873 వ సంవత్సరము మొదలు రు 2500 ల మితి వరకును వ్యాజ్యములను విచారించు నధికార మియ్యబడి యున్నది. నాటికి నేటికిని రూపాయి వెల తగ్గిపోయినందున నిజముగా నేడు రు 2500 ల కే సమము నాడు ఎంతోతక్కువ మొత్తు కేసుతో సమానముగా నున్నది. నాటికి నేటికి మునసబు హోదాలకు వచ్చువారిలోను నభివృద్ధి కలదు. కావున ఆ మితిని రు 3000 లకు పెంచవలసినదని బిల్లును గా. హోంలుస్థాపన గారు పెట్టినన్నారు. ఈ యుక్తమును వ్యాయ మే యని చదువరులకు పోషకము. కాని రు 3000 ల మితి యగుటతో మునసబు కోర్టుల పని పెరుగుట నిశ్చయము. ఆ హెచ్చగుట యుచిక్కుల కేసుల సంబంధముననే కాకలదు. కావున మునసబుల అధికారవ్యాప్తి ప్రదేశమును తగ్గించి అడివనలు కోర్టులు దీసివైచి కార్యతీర్థా నమున కనుకూలముగు హెచ్చుకోర్టులు స్థాపించబడువరకు ఏ పెంపు చేయుట యిచ్చుటికే దుర్భరముగు బరువు మోసికొనియుండు వారి నెత్తిపై క్రొత్త బరువుల మోపుట యగును. మునసబుల హెచ్చించుటయు వారిదీరముల వృద్ధిచేయుటయు వారు విచారించు కేసుల మొత్తములను పెంచుటయు నన్నియు నేక కాలమున జరుగుట సంతృప్తి కరముగా నుండు నని నమ్ముచున్నాము.

వి. సి. ఎస్.

ఇండియా సినిమా సర్వీసుకు నిర్దిష్ట పరిశ్రమ డెడింగ్. అది ఆంగ్లభూమిలో నెజరుచుండెడిది. ఇచ్చట రూప జరుపకలేదని మన దేశీయహాసభ ఎంత మొర పెట్టినను కా మొ నాటికించినవారు లేరు ఇప్పుడు యుద్ధము కల్పించున పరిశ్రమ పూర్వపంచల కాబోవునది. వి. ఎస్. ఎస్. తిరిగి కేసులు ముచువరకు తెలుగువారు. ఇప్పుడు కంటు వి. సి. ఎస్ నకు కల్పిస్తది. యుద్ధాంతమువరకును పిదప రెండు సంవత్సరముల వరకును పరిశ్రమ యుండవలె! సందర్భములు ముఖ్యముగా కల్పిత సాధనము లవసరములే కాని ప్రాంతభూమి పరిపాలనకు సంబంధించిన పరిశ్రమ ప్రాంతపుట తేనెమండీ పరిశ్రమ తిరిగి వేసి ఏకంత్రిక యిష్టము కల్పించారని వి. సి. ఎస్. గా పంపుచునుట వ్యాయముగా గోచరేడు. వి. ఎస్. ఎస్. యుద్ధభూమికి కావలసి యున్నందున ప్రాంతపుటకుడ పరిశ్రమేన్నను ఆ పట్టును కొంతకు నిష్కృట పొడగినది. వి. సి. ఎస్. ఇండియా పరిపాలనకు కావలసిన సాధనముల నంత ధారాళముగా ద్రిటిమయెత్తులు ప్రాంతపుట నే ఏరుచు రని నమ్ముటకు వీలులేదు. అంతేకాక యీ యుద్ధకాలమున ననాలోచితముగా మంత్రులు ఇతరకు ముఖ పోలిక, సాల్పు మున్నగు కాఖల కధికారులకు పంపిస్తే వి. సి. ఎస్. లకుపూడ పంపవలసిందగుచు మంత్రిని ప్రత్యేకించి చిత్రించ నలసినామే లేదు. ప్రాంతపుట కుత్తమాధికారస్థానములకు తగ్గించు వి. సి. ఎస్. పరిశ్రమ వ్యాయమైనది గాను. అదియు త్రోసివేసి యంత స్వల్పకాలమునకైనను మంత్రుల యిష్టమునకే నియామకములను నడచుట ఇంకను నష్టదాయకము. విషయము ప్రభువుల సభలో ప్రదేశ పెట్టబడినది ఇదియు మన కనుకూలము నాపాదించునదియే యగును. యుద్ధము జరుగునో ఎట్టి చచ్చు మాకట్టి ఎట్టి సమాధానములు ఇయ్యబడునో చూడవలసి యున్నాము.

పుస్తక ప్రచారము.

ఆ మహిళాలోని పుస్తకప్రచారకు లొక్కరు "హార్వర్డు" అను నాయకచే ప్రాచీన బడిన యొక కల్పిత ప్రబంధమును మొదటి ముద్రణలో 3 లక్షల ప్రతుల నచ్చొత్తించిరి ముద్రణ చరిత్రము దిది యధూతీపూర్వ మని యెల్లరు క్షణించెదరు. ప్రాంతభూమిలో నిట్టిసంభవ మెట్లుడు జరుగునో ఏజ్యోతి యుద్ధమున కెప్పక గలదా?

బరోపా మహా సంగ్రామము

జప్సినుల దాడివలన యువద్రవ మేమియును కలుగ లేదు.

న ను లు మా మా లు గా జ రు గు చు న్న వి.

బర్మీ వారు సిరియా ప్రముఖుల నందరిని యురీసియుట.

ఇటలీ వారు ఆసియా మైసరసు నేనల వంపుట.

ద్వియుగ ప్రాంతమున రష్యావారికి గొప్పవిజయము.

ఇంగ్లండు

నిర్బంధ పైనిక సేవ.

అలహాబాదు అక్టోబరు 14:—లండనులోనున్న విలేఖరి పయోనిరపత్రిక కిట్టుకొనిచా ర్తంపెను. పెర్షియాకు సహాయ మొనరించుట మనకు విధియై యున్నది. దాష్టవల్లు స్థాండర్సు రంగములలో వైస్రములకు పైకివలసంపుచుండవలయును. అట్టి సీతిలో మరియొకరంగమునగూడ యుద్ధమాసన్నమైంది. కాన పైకివలస గూర్చుటకు మనకులంబించినవిధానము నుపదేశ పోవచ్చును. వైస్రముల బంపుమని బ్రిటిషువారి వైబునట్లున్నది. పెర్షియావారికి సహాయమొనర్చు గౌరవమువారు నిశ్చయించిరి. ఈక తమవైకాధానములను వారు తప్పక అభివృద్ధిచేయవలెను అనునంశము పెర్షియనువారు గెటెటుపత్రిక కనముఖవ్యాసమున ప్రయరించెను.

చెరసాలలోనున్న కై దీలు యుద్ధోపయుక్తముగు పనుల నెరవేర్చుట.

లాహోరు అక్టోబరు 14:— లండను అక్టో 18:— యుద్ధమాంధము కాగ నేమన చెరసాలలోనుండు కై దీలందరకు యుద్ధోపయుక్తములకు పనుల నియమించిరి. వీరు 80 లక్షలకు పైబడు సంఖ్యగల వస్తువుల తయారుచేసిరి. యుద్ధాదినుండి కై దీల సంఖ్య 1/8 వంతు తగ్గెను. కై దీలును ఉద్యోగులను అధికముగ క్రొత్తాభివృద్ధి తమనుల నెరవేర్చుట యంతయు పొగడవలసిన పంకమై యున్నదని డిసెన్ మేజిస్ట్రేటు గారు పార్లమెంటు ప్రజలసభలో నడిచిరి.

లండనుమీద జప్సినులు.

లండను అక్టోబరు 14:—నిన్న సాయంకాలము లండనులో నొక భాగమున జప్సినలు కనబడినవి వారు కొన్ని రగుల్కానునట్టియుయు వేయిలట్టియు బాంబులను వదలిరి సాత్తుకు విశేషమైయు కలగ లేదు కట్టదులేదుయు! కులలేను ఇద్దరు స్త్రీలును అర్ధగ పురములును మాత్రమే మృతిచొందరి. 34 గురికి గాయములు తగిలినవి. వీరిలో నొక్కడు మాత్రమే వైవిధ్యము, నాతుడయ్యెను. తక్కినవారందరకు ప్రిజర్ గాని వైవిధ్యము గాదు.

విమానముల గాడి.

లండను, అక్టోబరు 18:—రెండుమాలు సజావుయండిన మట్టిధ్వని పార్లమెంటు ప్రజలసభలో వివరముండెను. కాని దీనిని నగునీ నుక సభ్యులు తమచర్చల నడపిరి.

బొల్కానురాష్ట్ర స్థితి.

లండను అక్టోబరు 18:—నై విషయమై నర్ ఎడ్వర్డుగ్రా గారు తెలియపరచినయంశములు నిన్నటిదినమున మంత్రివర్గము వారు 8.గంటల కాలము చర్చించిరి.

నావికు లొడ్డును చేరుట.

లండను అక్టోబరు 14:—పేరీస్—యూనాన్ నౌ: తాలూకు నావికులు 90 మంది వదలవచ్చారా ఒడ్డునుచేరిరి.

పైస్యముల గూర్పుట.

లండను అక్టోబరు 14:—నిర్బంధపైనిక సేవ ప్రదేశ పెట్టవలసినదని నిన్నను జరిగిన మంత్రులసమావేశమున కొందరు మంత్రులు తెలియపరచిరి లాల్తు కర్తను, చర్చిలు గా. ర్లీ విషయమున బలముగ నుపదేశించిరి. లాయుకువార్తా గా రీ అది వారులలో చేరలేదు. కివనరుప్రభువును ప్రస్తుతము పైనిక నిర్బంధసేవ కనవలెంతు రని నమ్ముచున్నారు.

ఫ్రాన్సు

జర్మనీవారి నష్టములు.

లండను అక్టోబరు 13:—21,000 కు మాత్రంఖ్యగల గానుబడిన జర్మను పైనికులు సెమిరు చేరిరి ఒక వరాను నగరపువిలేఖరి తెలియపరచెను. ఈ రంగముందంతటను జర్మని వారికి అధికముగ నష్టములు సంభవించు చున్నవి బల్గేరు వద్ద నీ మెండ్రీయూత్తులనున్న తమస్థానముల జర్మనులు నిలుపు కొన నశక్తులే నుండిరి.

కరానువారి ప్రకటనము.

లండను, అక్టోబరు 14:—వారిను:—కర్రువులు సాదా భావన ఈకార్యమున గొప్పచేతతో వలవడి ఖరంకులను విస్తారముకాల్చి పోరిగాని గెవెంటి అడవిలోమాత్రమే కొంతకాలపు నాక్రమించగలిగిరి. వారిలోవైవిధ్యము లెక్కలేకుండచనిపోయిరి. తక్కినవోట్ల వరానువారు కర్రువులనుతెరియిరి. నుంపెను లో సోముకు దక్షిణమునకూడ ప్రబలముగుపాతజరిగినది. అక్టోబరు వరివరమునను మ్యాజుమోకలిటకు ఉధ్యమగుడ పాత జరిగినది.

రష్యా

రష్యావారి ప్రకటనము.

లండను అక్టోబరు 18:—నెట్రోగ్రాడు, స్ట్రీసాలో నూరు కర్రువేలకు తక్కువ లేకుండ తరచుబడినవి. ఉత్తరమున నూడ రష్యావారికి చాల నయములగా నున్నది. ద్వీయుగ్లకు పురపాలక సంఘమువారుచరలచచ్చిరి. కచేరిలు తెల్లగావులు మున్నగువి మరల రీ గాలోను ద్వీయుగ్లలోను జరుగుచున్నవి. కర్రువులు స్వీయ్యించి చాల మారము తమచుబడిరి. 10 మైళ్లదూరపు వారెవటకులేరు. దిమ్మకు సకారమునకు దక్షిణమున రష్యావారు ద్వీయుగ్ల నిల్పి రైల్వేకు చేరు చున్నారు.

రష్యావారు కొన్ని షర్వతముల నాక్రమించుకొనుట

లండను అక్టోబరు 14:—నెట్రో గ్రాడు-ఇలూక్సిపునకు పశ్చిమమునున్న షర్వతములయందు కర్రువులు రష్యావారి నెరించిరి కాని రష్యులు నేను వారిని తెరిమిలేదును. గొప్ప నష్టములు కలగుటచే జర్మనివారివటకు, దిమ్మకు సకార ప్రాంతమున తాము నిష్కముండిన ప్రదేశము నాక్రమించు కొనబాలరైరి. పిపెటకుక దక్షిణమునకు, సకార ప్రదేశమునకు రష్యావారు జర్మనీవారి నోడించి కొన్ని గ్రామముల కట్టుకొనిరి. స్ట్రీసా ప్రదేశమున నూడ రష్యులలే విజయ మందగలరు (ట్రెంబోలియకు పశ్చిమమునున్న మరయొకగ్రామమును వీర కట్టుకొనిరి. ఇచ్చట యుద్ధ మతి తీరముగ నున్నది. రష్యావారి కుజ్జపుడకము లతిసాహసముగో పోరాడెను.

బల్గేరియా

బల్గేరియా మంత్రులారి ఉద్యమము.

లండను అక్టో 14:—పెర్షియా పూర్తిగ నోడింతమునందాక యుద్ధ మొనర్చుక యుండుటకు దాక్టరు కడెస్సవాన్ గాను ఉత్తేకించి యుండిరి. ఈవిషయమును సూర్వి పీరికిని జర్మనిపైని కాధికారికిని బలవత్తరముగు చర్చ జరిగెను.

నిష్ ను ముట్టపింప యత్నము.

లండను అక్టోబరు 14:—బల్గేరియావారు కివనరుకు దక్షిణ భాగమున నూడ మట్టిడి సలుపుచున్నారు. ఈ ప్రదేశము నిష్ నకు 40 మైళ్లు ఉత్తరమున నున్నది. బల్గేరియావారు నిష్ ను మట్టుకొని యత్నించుచున్నారని స్పష్టముగుచున్నదని ఏథెస్సునుండి రింతిచార్త కచ్చెను.

ఇట్టి

ఇట్టియనునైపుణులు.

లాహోరు అక్టోబరు 14:—లండను అక్టోబరు 13:—దెరి, బ్రిండిజునుండి పంపబడిన ఇటాలియనులైనదిలు 12 నైపుణ వాకలనైపుణులై, వీరు చిన్న ఆశియాతీయమున పోవుచు రని ఊహించబడుచున్నది. ఆఫ్ఘానిస్తానును విలేఖరి కలహము గలుగునట్లు తెలియబడినది.

సర్వీసు

సర్వీసులో భీతిరహితపాఠము.

అలహాబాదు అక్టోబరు 14:—కయోలోలో నున్న విలేఖరి పయనీరపత్రిక కిట్లు తెలియజేసెను. — నిర్యాణా శరీరాలను సుఖభయముకలముగ నున్నదనియు, గొప్పవారిని నైపుణిచారణ మొనర్చి, రాజద్రోహముక్రింద వారిని టిప్పి వా రురితీ నుచుండినదియు, నిర్యాణముండి గ్రీకు మార్గమున నీవారమున విడుదలచేసెననియు తెలియజేసెను.

నైపుణిచారణమున కొందరు ఘోరమున మరణించిన నలు విధిపబడెను. ఈపుత్రులను వెనక్కి లిదెవాక్ చెయి రూటులలోని నైపుణిచారి నిరాకరించెను.డికెయల్ పామగా రతనినిరాకరణమున బలపరచి,ఆ కారణమున డికెయల్ పామ గారికి, ఎవ్వరూపామగారికి వివాహము సంభవించెను. వెక్కు మందియూములు అతనినిచేయుచుండిరి. కాని జర్మనీతోయు డాచు డాక్టరు ఇన్ ఫోరుగారి మూలమున డిక్ మరల విడుదలచేయ బడినది. కాని యూములలో జయనిష్ఠులైనవాడు ఎల్లిపోలిలో మిత్రముండలికి సహాయము చేయుచుండుటచే డికెయల్ పామ గారు కోపావేశమునకులై యున్నారని తెలియబడినది.

కైజరు గారు.

లండను అక్టోబరు 13:—సెర్బియావంశమున ఆస్ట్రో జర్మను సేనల ప్రధానాధ్యక్షులు కైజరుగారు చేరిరి.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయాను లిటాలియనుల ముట్టడించుట. లండను అక్టోబరు 14:—రోము-ఇటాలియనుల పర్యంతి ఖిలమునై ఆస్ట్రీయావారు ఇట్టి నైపుణుల ముట్టడించిరి. ఇట్టి నైపుణులు ఆస్ట్రీయావారి ప్రార్థిక నోడించెను. ఆస్ట్రీ యాకు ఆధిగమన సప్తములు కలిగెను.

రుమేనియా

రుమేనియా రాష్ట్రముల కలవరము. లాహోరు అక్టోబరు 14:—లండను అక్టోబరు 12:— ముత్రికలమున గారు రాజీనామా నీయరలెను. తేదా యుద్ధమున జోక్యము కలుగజేసికొనకరె నని రుమేనియా రాష్ట్ర ప్రజలు కలవరపరచుచుండిరి. ఈ కలవరము మిత్రముండలిగారి కను కూలపరచుటకు మిత్రముండలిపాక్షికు లకు రుమేనియములు పాటుపడుచుండి రని ఇట్టివ్యాసా తెలియబడినది.

బల్గేరియా నైపుణులు కొందరు రుమేనియాలో శరణు జొరవట్టె.

లాహోరు అక్టోబరు 14:—వెక్కుండ్రు బల్గేరియను నైపుణులు రుమేనియాలో శరణు జొరవట్టెననియు, వీరిని రుమే నియావారు కను వాడగొని, బల్గేరియావారు వారిని వనరిజే యుడని కోరె రుమేనియావారు తిరస్కరించినదియు రోము నుండి దోహదముగారు దెయిరి క్రానికల్ పత్రికకు తెలియ పరచిరి.

డాన్యుబురదిగట్టున ముందుగను యుంచుట. లండను అక్టోబరు 14:—రుమేనియా కెపురుగనున్న డాన్యుబురదిగట్టున ముందుగను యుంచబడినది. రూట్ మార్ వద్ద కందకముల సత్విత్యముతో త్రొక్కుచున్నాడు. విడికోలో నున్న బ్రిటను వైకి రిమిజేయుచుండిరి.

సింలా

యుద్ధ రంతివార్త. సింలా అక్టోబరు 15:—ఇండియామంత్రిగా రిట్లు రంతివార్త నంపిరి. అక్టోబరు 13 పశ్చిమమున మార్షేమియను కలుగలేను. ఈ ప్రభువును దక్షిణమునను రష్యావారు శత్రువుల చాటుచుండిరి. బల్గేరియావారు సెర్బియావైదొడిగెనవలె. కొన్ని స్థలముల తీవ్రముగా ఫిరంగులు కాల్పులదేసినదియు, టిహువు పరిసరమున తేమ సేనలు యుద్ధమున పోవుచున్నదియు పరా సువారు తెలియపరచిరి.

రష్యా

ద్విన్ స్కూనుకు 14 మెల్లు వాడుకను నున్న కందకముల జర్మను లాక్రమించుకొని రనియు, కాని దక్షిణమున జర్మనివారు తరిమిజేయుచుండి రనియు రష్యా ప్రచురించెను. మ ధ్యభాగమున జర్మనివారు వెక్కు గ్రామములనుండి వె డల గొట్టుచుండిరి. తూర్పు గెలిషియాలో దొంగలకు పశ్చిమమున రష్యావారు జర్మనుల నోడించి ప్రైపానదియంతటకు వారిని పారదోలిరి. 60 మంది సైనికోవ్యోధులును, 2.00 మంది సైని కులును కైవీలగ గొట్టుచుండిరి.

ఇట్టి.

ఆస్ట్రీయానులు తీవ్రము ఫిరంగివల్ల ప్రభుత్వము గొన ద్వివత్తమున కాల్వొకద్ద ముట్టుల నెదిరించి అపజయము నందినది ఇట్టివారు నెట్టడించిరి.

బల్గేరియా, సెర్బియములు.

నెయిబర్, క్రెమానావద్ద బల్గేరియములు సెర్బియావారి నెదిరించిరి. సెర్బియావారు వారల పారదోలిరి.

ప్రాన్సు ముఖ్యమంత్రిగారు.

మనమాయము కోరిక సెర్బియావారికి సాయమునంప దొరతనమునా రనుమతించి రు ప్రాన్సు ముఖ్యమంత్రిగారు సభలో నుడిచిరి. రష్యావారునూడ సాయము కరింతురు తూర్పును పశ్చిమమును జర్మనివారి కంతరాయములు కలిగి నవి. బల్గేరియావారును విజయముపొందనున్నందునండి.

వెనెజువ గారు.

యుద్ధారంభదినములలో నీ జర్మనివారు విజయముండట కతకాశముండెను మిత్రముండలికా రన్ని విధముల తడుపుతె సభి వృద్ధిపరచుకొనిరి. జర్మనివారు జయముండట సంజోహముడమై యున్నదని వెనెజువ గారు గ్రీకు రాజ్యాంగసభలో నుడిచిరి. కమెయాన్సులోని ప్రాచియాగనను బ్రిటిషువారు పట్టుకొనిరి.

కూనూరు కేసు.

మరులెటు రెతకన్యసాక్ష్యము:—క్రామవిచారణ- ఈమెసాక్ష్యమిచ్చునపుడు కోర్టులోనుండి అంతరింపజేసిరి. నేను ఏమిట మొనునెలలో మేరీమొద్దకు వెళ్ళినపు డాస్తిం గురించి చెప్పితినిగాని ఇటువీ రమ్మని చెప్పలేను. నాసోద రులు నావైదధి వారము చేయుటందగ నేనింకా వోటికి పోవ లెననిఆమెయే చెప్పినది. బుడి సుపెరసి రంగసామి నాతో చెప్పినపుడచటతెరవరకులేరు నేనుమేరీదస్తూరీ నెరుగుచు ఆచీటులన్నియు నామెవ్రాసికే. వెళ్ళుటవారమునాడ నామె డే. ఆమె కూనూరునుండి నడచివచ్చు నని నేననుకొనిలేను. అట్లుండచిరమ్మటచే నామెకాలిజోడు కరచినది. నే నామెను కలుసుకొనునని చూచులేను. నే నకాత్తుగా నచటకు వచ్చి తిని నేనామెకొరద ఘోటియొద్దకు వెళ్ళలేను. రిక్తుకు పంప లేను. ఆమె యెచటకుండి వచ్చెకో నాతోచెప్పలేను ఆమె యొద్ద సామ్యమియునలేను. నేనుకాలిడచే చేయగల సహాయ ము చేసితిని. రంగసామి నన్నుదకమంతులమున కలిపికొను చుండును. కాని మీ రాకాశేతకుండి క్లి ఫ్ట ను కొక ఆయా నాకు భోజనము తెచ్చుచుండును. కొన్ని సం వత్సరముల క్రిత మామెను నేనుక్లిప్తమునా చూచితిని. నన్ను పోలీసు నుగర్చెంటు 24-9-15 న పట్టుకొనెను. అలాడే నా మీనుమిద వదలిరి. నన్ను నలుదియలలో 1-30 గంటల నే వుంచె. నా కచట నొకవర్షి చేసిరి. మొదట నేను కారణ మడిగితిని. తరువాత సమాధాన మిచ్చితిని. తరువాత మరొకొన్ని కోజులకు యుండు నాయెచటకు తీసికొని వెళ్ళిరి. అప్పుడు నా డర్నెంటు కూడ నాతో నుండెను. రంగ సామి తో నేను కొన్ని నెలల క్రితము మెయూర వెల్లెనపు డతడు నాతో “నాభార్య నన్నుకొడలి చేసెను.” అని చెప్పెను అంత వరకును ఆతనికి రాత్త్రునమ్మకమైన వివాహమే జరిగిన దని నేను తెలచితిని.

రామస్వామయ్యగారి కోరికపరక.

“మేరీరెతెను ఆకొరుముగా ఇంటిని తీసికొనిపోయి నిర్వృధించి”ంచులకు నీరొదకు న్యాయము దొరసానివాడను నేనుచేయుడికగాన నిన్ను పట్టుకొంటి నని నాతో పోలీసు వారుచెప్పిరి. లకలకుగారు నాతోచెప్పెను. ఆయన నావాత్మా లము మొదట వికల తిరస్కరించెను. రంగసామిపోలీస్సా ముననే నిటుల చేసితిని. అతనియొద్దేమునుంచిగాదని నాకు తెలియదని నేను చెప్పితిని. లపులకు గారి యొద్దకు నేను వెళ్ళలేనవలె ఇకన్నెక్కువ విల్లిగ న్ను గారు చెప్పిరి. నేను లపులకుగారియొద్దకు వెళ్ళితిని.ఆయనయంగుగా

యొద్దకు తీసుకుని వెళ్ళెను. ఆచట ప్రమాదముమీద నాబాబుల మిచ్చితిని. నన్ను నాగానిమీద విరుగులచేసిన పిమ్మట నేను కేసుసంగతి విచారింతులను. నన్ను కదలి వెట్టిన పిమ్మట నేను అట్లాచేయకలా వారమునోహుండి పిమ్మట ఉదకముండల మున మరెముగొయిటికి వెళ్ళితిని. నాతో కేసేమొదలు లపు లకు గారు చెప్పలేరు. నాకు పొయపు ఆవారములు తెలి యుట నేను రంగసామి సోకరల నెరుగుచు. నే నాతని భార్యను మా వలేను. ఆమె ఆ వా కారి కాదని నాతో నాతడు చెప్పెను. ఆతని కిద్దరు విడ్డూకలకు. నేనెతనిని వివాహము చేసికొనుట కంగీకరించితిని. అతనికి నామొదలి కామరాగములకు ఈకేసు రావచ్చునో నేతనిని వివాహముచేసుకొని యుండును. నేను మెయూరలో 11 కోజు లుంటిని నేను 11-8-15 నే మేరీకి వర్రమాము పంపితిని ఆమె కేకలకుగా నాకమ్మనుకుండె ఆమెచేత నూనూ రులో దాసినిచేయించలేను. ఆమెసోవరి ఆమెను కొట్టుముం చును. ఆమెసోవరులు చాలకలికును. వారిబాధపడలేని నా లో నామె ఉదకముండలమున చెప్పినది. అందుకే ఆమె ఇంటి నుండి తీసెవచ్చితిని. ఆమె ఉదకముండలమునప్ర వచ్చినపు డామెను మిచ్చె. గా వ్యాగ పోలీసు వారి కప్పగించితిని. ఆమెనింటికి పంపేయుటకు రంగసామి గూడచాల ప్రయత్నముచేసెను ఆమెతనమునామెయొకరిది గాన నతడెవరును. నేనప్పుడామెనుతరచీ తీచెను నేనామెను కోర్తెయింటికి తీసుకొని వెళ్ళలేను. నేను మొదట నామెవపు డపుకు రెండుముడు రోజు లుకకమాడలమున చూచితిని పిమ్మట నమువ్యరాలలో కాలివొప్పలవర. భాధపడుచున్నదని వింటిని. నేనామెనేకో యుట్టోనుండితియుండి సత్కముకాదు. ఆమెకొరెయండగా నేనుమావలేను ఆమె తనయగ నాకు వాగ్ధియుచుండెను. నేనామెనుప్పొర విల్లాలో నొక సారి చూచితిని ఆమె ఇంటి నుండి పోయిన వెనుక నే నొక్కసారిమాత్రమే చూచితిని. ఆమెఇల్లుచేసె 28 రోజు లకుతనవాత నానతెలిసినది. స్తూరవిల్లాలో నేను మరీరంగ స్తును చూడలేను. మేరీరంగసామి నెరుగుచుగాని విశేషకరి చములేను.అవికమబట్టియే ఆమెకురంగప్రమాదముచేయు మని అడిగితి ఆమెక అనభాష నాకుగావచ్చె. నేనెత్త రములలోను చివీరేయుమని యామెతో చెప్పితి. రంగ సామిబండ్ల వడ్డెక్కిచ్చుచుండును. అజోలై ఎత్తు రెతకన్య సా క్ష్యము—రామ స్వామి య్యంగారి క్లాసు రీక్ష— నేను నాసోవరిని కొన్ని దినములు నాగ పట్టణము ననుండితిని. 8-9-15 వ తేదీకుండి నేను మరులెటుకో న్నే మామగ నుండలేను. ఆ సకారము నాతో వెళ్ళుటంద మేరీ వెళ్ళిపోయినది నేను రెండసారి కూనూరు పోలీసువారిలో చెప్పితిని. ఆమె తన కందరికన్న సభికముగ సాక్ష్యము బట్ట యు కావలెననుచు నన్ను మరులెటు రమ్మనెను నాతో మేరీ చెప్పినది ఆమెను మేము వెతకి పట్టుకొనెపు డామె రానక లేను. సందర్భములేని మాట లాడసాగిరి. నాచిరుట నేగాని ఆమె పుత్రతరులకు ప్రాముద్య నేనిచ్చిననేగాని నాకరు లుత్త రములకు టసాకు తీసికొని వెళ్ళెను. ఉదకముండలము వ్యవహారము జరిగిన పిమ్మట మరీరంగస్తును తీసివేసిచ్చి తీసివేయుట కది కారణము కాదు. సెప్టెంబరు 24-వ తేదీని పిటిషను ప్రాయము రీతిని నాకరుగారు నాకు చెప్పిరి. మేరీని మీయింటికి తీసుకొని వచ్చినపిమ్మట న్యాయము దొరసాని మాయంటికివచ్చి మేరీని గూర్చి ప్రమాదకరము లుల సంకతులను చెప్పినది. నాకరుగారిలో నాతోజించవలెనని నేను విశ్వసుందిరి. ఇంటికివచ్చిన మూడరజులు నాచెల్లెలు నాతో నంతయుచెప్పినది. కలివారమునాడు నేను నాకరుగా రింటికి వెళ్ళితిని ఆయన మాసాయుదాదు ప్రాసీ. లకలకు గారి మోటారుకారు గుమ్మములోనుండెను. మేరీకూడా నాతో వచ్చింది. మరీరెండుకోజులకు నేను లకలకుగారిని చూచితిని. 25-వ తేదీని నేను పోలీసుగారికి రిపోర్టుచేసితిని.

గవ్యాశ్యముగారి క్రామపరక.

నాకు కే డి. కాం కూనూరు మోడియొద్ద కనకడెను. మేరీని రెండుసాకలు చూచితిని యాతడెను. కన్నెమారా కాపేటికి కనివెట్టుచుండును నేనతనితో చెప్పితిని. 24 వ తేదీ నాటికి మేరీ అన్ని సుమములకు చెప్పినది. పిటిషనులో కొంత నేను వ్రాసితిని. కొంత నాకరుగారు చెప్పిరి.

నాకరుగారి క్రామపరక.

నేనొక మరకురుపులోనూడ నాలోచించితిని. మేరీ నా లో కొన్ని సంకతులను 21 వ తేదీకి పిమ్మట చెప్పినది. నేర మును గూర్చి మేరీ వ్రాసిన కాగితమును కోర్టువారు అదాల్చె ను రిక్కుకు జూపిరి నే నా సంకతి 24 వ తేదీకి ప్రార్థమే నింటిని ఆమె చెప్పెను.

వృత్తాంతములు

కలకత్తా పరమ — బాగాళములో కలకత్తా పరమ క్రింద చెబుటలను క్రమబద్ధముగా పరిశీలించుచున్నాము.

వింత: — ప్రాచీనములను పుస్తకములు పెద్దరాతి గుండు అమెరికా బహుమతిలతో నూనెను ముట్టించుచున్నది.

అఖిల భారతా స్థికసభ: — ఈ సభకు కలకత్తాలోని నీలరత్న సర్కారు గారి కార్యదర్శి పరిపాలనలో నున్నది. సభ దేశంబయిన బాంబాయిలో జరుగును.

కలకత్తా కళాశాలా నిధి: — ప్రొఫెసర్ సర్ మహాదేవ్ త్రిపాఠి మున్నగువారు చందాబాంధుని ఈ చందాబాంధు కలకత్తాని ప్రస్తుతమిదికి సమకూడిన మొ. రూ. 50000 లు.

ఇండియా సంఘము: — దేశీయ మహాజన సభలోని అతి వాడుకను మిత్రవాదులను సంఘీభవించుటకై ఇండియా సంఘమును పేర కొకసంఘము బాంబాయిలో స్థాపించినది.

మహాత్మాజీ విశ్వవిద్యాలయసభ్యులు: — మున్నగువారు కలకత్తాలోని మహాత్మాజీ విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులు. అభివృద్ధిని పోషించుటకై నిర్ధారణాధికారము వీరికి లేదు. ప్రాగంధకులే నిర్ధారణాధికారులు.

కలకత్తాలో ప్రకృతిశాస్త్ర కళాశాల: — ఈ కళాశాలా భవనము ప్రాచీనము. విద్యాధాన మారంభమైనది. దాక్టరు పి. సి. కామగారు 1916 నానాల్ నెలకొని కళాశాలా పనిచేసెదరు.

బక్రీదినం: — అమోఘ్యలో గోవులను చంపుటకు గూర్చి మహాత్మాజీయులకును పాపపురుషుల కలహములు సంభవించుట కలదు. అట్టివివాదములు గలగలమందే ఫిర్యాదు మేజిస్ట్రేటు గారు కట్టుబట్టుట చేయుచున్నాడు.

కలకత్తాలో బాడియో కమిషను కోర్టు: — ప్రొఫెసరు ఫిర్యాదుగా మహాత్మాజీ సుబంధించిన ప్రకటనలు ఇండియా దొరతనమువారికి పంపించుట కొన్ని ప్రకటనలు ప్రకటించెను. కాని ఇవి అసత్యములై తెలియవచ్చినవి.

మొహాన దనరాజ్ కర్నములు: — ఈ నెల ౧౪ వ తేదీ లగాయతు ౨౧ వ తేదీవరకు మునుముగూరి కలకత్తాలో పాఠశాలలు మున్నగువి మూడుగును. ఈ దినములలో వెళ్ళు ఉత్సవములు జరుపుదును.

మహాత్మాజీ వాణరకు కొరతను బోధించుట: — మహాత్మాజీ వాణరకు మహాత్మాజీయ బాణరకు కొరతను బోధించుటకై అనకాశముల కలగలేదు అన్నాము కొరతను వారు కొన్ని యేర్పాటులు చేసిరి.

ముల్కానుగారివై బాంబు దీయటము: — ఈ దౌర్జన్యమును గూర్చి రెండవసారి దర్యాప్తు జరుగుచున్నది. 9 వ ఆరెస్టు చేయబడిన ఇటీవల అధికారిలకు కొంత సమాచారము తెలియబడే ప్రస్తుత మిదర్యాప్తు ప్రారంభింపబడినది.

ఒకమహాత్మాజీయన రక్తనిమగ్నము: — కొలానాటి నుండి మహాత్మాజీ ఖైదీనిగా గారు బాంబాయిలో 14-వ తేదీ ఉదయమున మరణించిరి. వీరికి 20 సంవత్సరములు వయసు. ఫిజిల్ ఖైదీనిగా పి. వి. ఇ. గారు పీసోదరము.

జర్మను మిషను హైస్కూలు: — మహాత్మాజీయన్న యీ పాఠశాలను రికరెకు మోచే ఆర్. లాస్కరు గారి ఆధిపత్యమునండి తప్పించి దొరతనమువారు తమ వశముచేసికొనిరి. పాఠశాలయొక్క ఆస్తిబాధిత వాగ్ధియడెను. ఈ బాధితా అధికారులకు పంపబడెను.

జర్మను రక్తసంఘములకు లైసెన్సు ఇవ్వటం: — బ్రిటిషుఇండియాలో రక్తసంఘములకు జర్మను రక్తసంఘములగు ఒకవైపు, కొమ్మలకు లైసెన్సు లీసు బడలేదు. మేవరకు సంఘములు తమ ఆస్తిని నిక్షేపించవలయును.

రైల్వే సరఫరాని పోవుట: — బెంగాలు గాగ్రూవ ఇంజన దారి పార్వతీపురము కాఖలో గజపతినగరము కొనుటిపల్లి వై

మనలకు సమయ తగినయివలసి మరల బోనుచేసిరి. 18 వ తేదీనుండి రైల్వే సరఫరాని పోవుచున్నది. ప్రస్తుతమునుట్టుకు మగటివుటకుందే రైల్వే సమయము.

ఇ. సి. ఎస్. పీఠము పీఠిపేరుగాడెను. అలకపలన ఇంగ్లాండులో చదువుచున్న భారతీయ యువకులకు ప్రవేశము లేదనడపోవును. అది వ్యాజ్యము వాదని ఇండియా సంఘకార్యదర్శియగు బాబూ మురేంద్రనాథబె: డి గాత ఇండియా మంత్రి గానికి కంటి నంపిరి.

బర్మాలో నివాసములు: — ౧౭వత్సరముకి కొలెను దిగు ముఖు లాగిపోయెను సరకు తెచ్చి భరతగిరినది. ప్రజల కార్యకర్తలను తగ్గినది ౨ పారాయి నమ్మకానికి లైసెన్సు చాలమంది కిక్కులేరుగాన పారాయి అమ్మకములేనది. 3 లక్షలయెను గూర్చి గూడ దొరతనమువారు శ్రద్ధహించుచున్నాడు.

మొహాన పల్లికలెబ్బి: — మునుముగూరి క్రొత్తజన రహ. హాస్పిటలు కెయ్యగా నున్న పెద్దభవనమున నేడు (౧౧-౧౦-౧౧) ఉదయమున ౨ గంటల కీసభ జరిగినది మునుముగూరు యువరాజుగా గౌరవ్యులైనవారిని దివాను గారు మున్నగు ప్రముఖులు చాలమంది సభకువచ్చిరి.

హోలీకోమ్మనాక: — ఈనాక ౧౨-వ తేదీని ముంబై జేయబడెను రూపుల వాస్తానమువారిలన తెలియవచ్చినది ఇది బాంబాయిలో నెలైబరు ౧౬-వ తేదీని బయలుదేరెను. హోలీసుమడుమార్గమున లిసనపురావరకు ఈనాక పోవుచుండును. దీనిలో మేగనిను ప్రతినిధులు మున్నగువారు ప్రముఖులు ప్రిదనిండ జేయబడెను.

ఏనుగును దొంగిలించుట: — ముంబైయొక్క భూమి లివురు రోగివేరుగును దొంగిలించిరిని అంబకముద్రాకు మేజిస్ట్రేటు గారి యెరుట కేసుచేయబడెను. మేజిస్ట్రేటు గారు ముద్దయల నిమగ్నచేసిరి. కేసును పునర్విచారణ చేయవలసినదని జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారి యెరుట తెలిపెను పెట్టుబడెను. మేజిస్ట్రేటు గారు 14-వ తేదీని ఈదరఖాస్తు కొట్టివేసిరి.

చుట్టుల త్రాగుట: — అమవాద్రు పొగచుట్టులత్రాగు ఆభ్యాసము ఇప్పుడెప్పుడు ఇంగ్లీషువారి స్త్రీలలోనూ వారంభమగుచున్నది. ఈ ఆభ్యాసమైన స్త్రీలకు మూతిమీద మిషము కనబడుచున్నది యాచులవాలు స్త్రీలకు ౧౪వని కొందరు దొరసాములు, తాత్కాలికమువచ్చుచు చుట్టుల కాగుటకలవా మైత మగిచ్చి వాండ్లకు త్వరగానే మిషమువచ్చుకోలేదో కనిపెట్టుటచేసెను సంగతి.

గోఖలే గారి భావముల ప్రదర్శనము: — బెంగాలలో ౨వత్సరపురమునందున్న విజయవాడ సోమము క్లబ్బువారు చందా చేసి గారి కీర్తిచేయుచు మా. గోఖలేపట్ల గోఖలే జీ. వి. ఇ. గారి భావములను తమవారు వేయించిరి. వారిని గోఖలేపురవాద్దర మోచెల్ల రామచంద్రారావుగారు ఈ నెల 14 వ తేదీని పెట్టడిచేసిరి. కొందా వెంకటమ్మ త్వరగా గువ్వనిండ్రి. అప్పుడులకు రామచంద్రారావుగారు గూడ నుచితరీతి సువ్వనించిరి.

లిట్టి కవచములు: — అమృతసము పి. వి. మున్. హైస్కూలు మదిరమున విద్యార్థుల బల్లలమై వివరంబుడిక కవచములు యీ నెల 8 వ తేదీని అమర్చబడినందుకై, విద్యార్థులు సమాజముకాక పూర్వము గారి చొరుటకై పాఠశాల మదిరమును తెలుచియును సాచారముకలను. ఈవరముల మేనేజరు గారు వెంటనే జరుచేసి పోవు వాకంబిచ్చిరి.

ఈశ్వరీ కుంత్రిని చంప నెత్తించుట: — కెయ్యకోలో నున్న విశేష పయోనియప్రకృతి కిట్టు తెలియవచ్చెను. కెయ్యకో స్టేషనువద్ద 4 వ తేదీని ఈశ్వరీ కుంత్రి ఇబ్బంపానా ఫెటి గాని కిట్టిబోదాచిన నెలైబరు లిట్టికెయ్యవారు విచారింపబడుచుండెను. ఈయద్దయమై రామనేరములు మోపబడెను. కుంత్రిగానిని కుంత్రియన్నమున కాను బోషించుచు యి ఒప్పకొనెను.

ఒక ముత్యాలరక్తనిమగ్నము: — తన దివాలాను నిరపర మిపురని బాకచంద్ జిల్లా చంద్ అనకొకగొప్పముత్యాల వర్తకుడు 1914 నుం. నాను నెలలో బాంబాయి హైకోర్టులో పిటిషను పెట్టుకొనెను. ఈ పిటిషనులో తనకు తన ఆర్థిక నితినిగూర్చిన వివరములు తెలియవచ్చెను. ఇతకు తప్పకకొల్లల దాఖలుచేసె నని జడ్జి గారు. దివాలా కాసము 8౪ వ

శతాబ్దమునందున్న శతాబ్దము యొడె నని జడ్జి గారిని దివాలా నంగీకరింప లేదు.

ఇండియా మంత్రి గారిని గూర్చిన అభిప్రాయము: — పాకీయుగారు ముంబైయందు ఇండియా మంత్రి గారిని గూర్చి స్త్రీల విద్యాభివృద్ధిని గూర్చి విస్తరింపగా వాడుక చెప్పిన విషయములను గూర్చి ప్రాబాలు కాగిరికలు పత్రిక ఇటుల వ్యాసించిరి. ఇండియా మంత్రి గారికి నాజెకులసంగతి తప్పు పొందుచేకపు విషయము తెలియకు తెలియవని ఆయన ఇచ్చిన ప్రత్యుత్తరములను స్పష్టమగుచున్నది. భారతీయులకికలకత్తాలోని కున్న పట్టి విషయకల్పాను లేనివారు ఇండియా మంత్రి గారు నుండెదరుగాని ముద్దసముచుకుటచే మూడోలము చేయబడుట దిగిననయము గాదు.

ముస్లిములపాఠశాలలు: — ఈకేసు హైకోర్టు వారిచే విచారణచేయబడినది పోలీసువారి కిరికయగు రిమాండ్లు చేయబడినది బంగాళాదొరతనమునా రొకసంఘము స్థాపించి సంఘములలో సాక్ష్యములందుకు మరలవిని రిపోర్టు వ్యాసించి ఆరొప్పుకు దొరతనమువారు ప్రకటించరు గవర్నరు గారు అభిప్రాయము ప్రకటించబడినది. పోలీసు కానిస్టేబుల సాక్ష్యములలో కొన్ని అసత్యములున్నవి. కానికేసుకు అన్వేషించి యువ్యులను పొంగకేసుకు కల్పించలేరు పోలీసువారికి దొంగిన సాక్ష్యములందు వారు హైకోర్టులో విశదపరచిరి చెల్లదని దానికేమియు ముగుసువరచలేదు. దోషు స్వేచ్ఛముననే కమలకు లోపములగుచున్నవి. వారిని సరింపజేయెను.

వెనామా కాల్య.

లండను, ఆక్టోబరు 15: — గల్లూక ములిదనుముం దిన దీనియొ దింతము నాకలు నడువ వీలులేదు.

బాలసోరు కేసు.

పిర్యాదీల వ్యాధివారి వాదము: — బాలసోరులో యూనివర్సులు ఎంబ్రోమముకు రిక తేదీని కాలింద పాముకు 6 వ తేదీని సోదాచేసిరి. ఒక చెట్టుమీద వారి ప్రకృతున్న గోడమీద గూండ్ల గురుతులు కనబడినవి పోలీసు మువర్షంటు గారు దారులలో శాపలాచేసిరి. 9 వ తేదీని 5 గురు బంగాలీయు కనబడిరి వీరు పోలీసుగా ఒక అవధిగానుండి కచ్చిక దిని దాటి మరయ్యెక అడవిలోకి వెళ్లిరి. ములెరన్న వారు చెప్పలేదు. స్టేషనుకుగూర్చుకు గుపాకులను చూచి. ముద్దాయి చువో రంభి ను మొదట తుపాకి గాల్పె నని 5 గురు సాక్షులు చెప్పిరి. ఎవరి తుపాకి కలన రాజు చనిపోయెనో సాక్షులు నిర్ధారణగా చెప్పలేదు. మరో రంభను తుపాకి కాల్పుటలననే రాజుచనిపోయెనని గానినా ముగ్గురు కారణములు చూచిరి అని నిజము బోయచున్నది. నరేంద్రకుగూడ తుపాకిని కాల్పెనని 5 గురు సాక్షులు చెప్పిరి. జ్యోతిషు కాల్పెనని యొక్కకు మాత్రమే చెప్పెను. గనుక సాక్షులను కల్పనతో మరోరంభను నరేంద్రకును మాత్రమే నేను చేసియు జ్యోతిషివారికి నుద్దతు చేసెనందుకై నిరపరపరలేను. వీరు నొక్కసారియు నెవ్వరును విడిచియుండు లేదు కాన వీరిని పర్యేకముగ పోల్చుకలసిన పులేను ఈ రెండు రీతినా పడవలలో దాటిరి. వీరే రాజుగు ను సువామిగిరి గుపాకులతో కాల్పిరి వీరే మేజిస్ట్రేటు గారి మీద పోలీసువారిమీద తుపాకులను కాల్పిరి. అంతలో వీరు మామమై మరేమైచుకు వచ్చిరకుట కనకాశములేదు. చని బోయిన వారిద్దరే కాల్పిరిని ముద్దాయిలుచెప్పిన విషయము సత్యమును బట్టిచెనెను. ముద్దాయిల వ్యాధివారివారు — రాజోమహంతరి మరోరంభనును చువోనని ఫిర్యాదిలనుచున్నారు. కాని ఆ గూర్చి నమ్మదగినది గాను మొదలకెచ్చిన కేసు విచారణలో ప్రార్థిగా మారింది. మొదట నెరవచంపికో తెలియదని. ఇప్పుడు మనోరంభను జే చం వె న ని మార్చి. నరేంద్రుని గూర్చిన సాక్ష్యములో బలమేలేదు. సాక్షులందరికీ దగ్గరనే నున్నుండిరి. కాన వారాలోనియొ కొని యెందును. విరివిద నదిరకు కేసులేమియులేదు. వీరు పోలీసువారిమీద కాల్పులతో అరపరములేదు. జ్యోతిషచిత్ర ప్రయోమిద కేసులున్నవి కాన వారే కాల్పియుండును. ముద్దాయిలేమియును చేయలేదు. కాననే వారు వెంటనే లొంగిపోయిరి. జ్యోతిషు మరల వామ్మొలనుగూడ వీరి కను కలముగా నున్నది. అని వాదించెను. అంతటికో కొమ్మ చాలించబడినది.

THE GREAT WAR.

Futile Zeppelin Raid : Commons Proceed With Work.

SYRIAN NOTABLES HANGED WHOLESALE BY TURKS.

Italian Troops Sent to Asia Minor.

GREAT RUSSIAN VICTORY IN DVINSK REGION.

[Reuter's Agency.]

BULGARIA.

Danube River Bank Mined.

LONDON, October 14.

Telegrams from Bukharest say that the Bulgarian bank of the Danube opposite Rumania has been mined and trenches are being feverishly dug at Ruatchuk. The civil population of Vidin has been expelled.

Attempts to Envelop Nish.

LONDON, October 14.

A telegram from Athens says that the Bulgarians are also attacking southward of Zeitchar which is forty miles north of Nish. Bulgarians are evidently trying to envelop the capital.

Bulgarian Deserters in Rumania.

LAHORE, October 14.

Mr. Donohoe wires to the "Daily Chronicle" from Rome that numerous Bulgarian deserters are taking refuge in Rumania, where the soldiers are received with open arms. Rumania has refused the Bulgarian demand to surrender the refugees.

Bulgarian Premier's Plan.

Dr. Radslavoff wished to remain inactive until Serbia had been crushed, and had a most heated argument on the subject with the German Military Attache.

RUMANIA.

Public Feeling in Rumania.

LAHORE, October 14.

LONDON, 13th Oct.—News via Italy indicates a great upstirring of public feeling in Rumania, of which M. Take-Jonescu and other prominent pro-Allies are making the most, demanding that the Government should either resign or intervene.—("C. & M. Gazette's" Cable.)

TURKEY.

Reign of Terror in Syria.

ALLAHABAD, October 14.

The "Pioneer's" Cairo correspondent writes:—Refugees from Syria who arrived this week via Greece report that a positive reign of terror has now set in, and the Turks are court-martialing for treason and hanging the notables wholesale.

A quarrel has broken out between Enver Pasha and Djemal Pasha, who is in Command in Syria, because the Pasha Commander of the troops in Beyrout and Lebanon refused to execute the sentence of death passed by court-martial on certain notables, and Djemal Pasha supported him in his refusal. Numbers of Jews have been arrested, but they have been allowed to leave the country, thanks to the intervention of the German Dr. Israel, who recently operated on the Turkish Sultan, and the wife of Djemal Pasha, who is a Pole. But Djemal Pasha is furious with the Jews, especially the Zionists, on account, it is said, of the Zionist mule corps which is assisting our troops in Gallipoli, and he has sworn that not a Jew shall return to Palestine.

GREAT BRITAIN.

Another Zeppelin Raid on London.

LONDON, October 14.

The Press Bureau says that a Zeppelin raid took place yesterday evening on a portion of the London area. A certain number of incendiary and explosive bombs were dropped. Material damage was small, and a few fires were quickly extinguished. No public buildings were injured. The casualties hitherto are two women and six men killed, all civilians except one soldier. Thirty-four are injured.

Firing Audible in the House of Commons.

Firing was quite audible in the Commons during the Zeppelin raid but nobody paid any attention and the debate was not interrupted.

The Balkan Situation.

Sir E. Grey's Statement.

LONDON, October 13.

The Cabinet sat for three hours yesterday evening settling Sir. Edward Grey's statement regarding the Balkans.

Conscription Urged at Cabinet Council.

LONDON, October 14.

The "Daily News" states that the conscriptionist Ministers urged the adoption of compulsion at yesterday's Cabinet. Lord Curzon and Mr. Churchill are now the foremost conscriptionists. Mr. Lloyd George is more moderate. They believe that Lord Kitchener is more in favour of compulsion than he was a month ago.

War Work by Prisoners in Jail.

Duke of Devonshire's Tribute.

LAHORE, October 14.

LONDON, October 13th.—The Duke of Devonshire, in the House of Lords, stated that every available prisoner in our jails had been placed on war work immediately war was declared. Over three million articles had been turned out and the work covered 20 distinct trades. Since the war the prison population had fallen by nearly one-third. The Duke praised the devotion of the officers and the enthusiasm of the prisoners in connection with the work. ("C. & M. Gazette's" cable.)

A Liberal Paper on Voluntarism.

LONDON, October 14.

On the 13th Oct. a leading article in the "Westminster Gazette" (hitherto a staunch supporter of voluntarism) warns the public that the plans laid for maintaining our armies in the Dardanelles and Flanders may possibly prove inadequate when a third front is added to our obligations. It agrees with M. Viviani that honour and interest alike are involved in aiding the Serbians.

FRANCE.

French Chamber's Confidence in Government.

Vote of Confidence Overwhelmingly Passed.

LONDON, October 14.

PARIS.—The Government has obtained a great victory in the Chamber which passed a vote of confidence by 372 votes to nine although M. Viviani in reply to criticisms refused to give the detailed explanations of the Salonika Expedition because it was impossible to enter upon military plans arranged with the Allies.

A Paris Bulletin.

LONDON, October 14.

PARIS.—A communique says:—The enemy with strong forces renewed attacks north-east of Souchez and at five other points, including Givenchy Wood, but, despite the extreme violence of the artillery preparation, repeated desperate assaults were only able to penetrate some sections of the trenches in Givenchy Wood, which had been completely wrecked by heavy shells. Everywhere else we retained our positions and repulsed the Germans, who lost very heavily.

Particularly violent artillery action occurred south of Somme in Champagne on the outskirts of Argonne and between the Meuse and Moselle.

Crew Reaches Coast in Boats.

LONDON, October 14.

PARIS.—A crew of ninety of the Messageries Maritimes Liner "Yunnan" has reached the coast in boats.

RUSSIA.

Russians Occupy Heights.

Victory in the Dvinsk Region.

LONDON, October 14.

PETROGRAD:—The communique says that the Russians have not merely repulsed all enemy attacks in the Dvinsk region but occupied the heights west of Illukst and north of the Town. The Germans have been compelled to desist from the attempts to recover the lost ground here and south of the Lake Dimmen owing to great losses. The Russians in the lake Region further south of Pripet have also instituted a most successful offensive capturing villages and hundreds of prisoners and they have also developed victory in the Strypa region of Galicia capturing another village west of Tremboolia. Fighting here is still very fierce. The Russian cavalry has been especially distinguished for its daring. In one instance a detachment unperceived left the village of Haivaronka, rapidly formed up on horseback and charged and stormed three lines of entrenchments sabring the defenders and putting the survivors to flight.

Three Enemy Divisions Routed.

LONDON, October 13.

PETROGRAD.—At least three enemy divisions were routed on the Strypa.

The situation in the north is also splendid. The Dvinsk municipality is returning, and public services, telegraphs, etcetera, at Riga and Dvinsk have been re-established.

The Germans have been forced back practically at all points from Dvinsk, in some places for several miles. Nowhere are they nearer than ten miles, while southward of Lake Dimmen the Russians are again approaching the Dvinsk-Vilna railway.

TELEGRAMS.

ITALY.

Destination of Italian Troops.

LAHORE, October 14. LONDON, October 13.—The "Cologne Gazette's" Athens correspondent says that the Italian troops sent from Bari and Brindisi embarked on twelve large transports. They wore sun helmets, and it is presumed that they were bound for Asia Minor.—("C. and M. Gazette's".)

Withering Artillery Fire.

Austrians Mowed Down.

LONDON, October 14.

ROME.—Austrians launched columns of infantry against the Italians on the summit of Chitro Torrent after an intense artillery preparation. The Italians mowed down the enemy with withering artillery and machine gun fire and then delivered a flanking counter-attack. The communique says the Austrian losses were heavy.

EGYPT.

Trail of the Egyptian Assassin.

ALLAHABAD, October 14.

The "Pioneer's" Egyptian correspondent writes from Cairo dated September 28th:—The trial before a military Court of Saleh Abdul Latif the man who stabbed Ibrahim Pasha Fathi, Minister of Wakfs at Cairo Station on the 4th instant, took place yesterday morning. It excited a good amount of interest among the general public, the hall of the Court being crowded with Egyptians mostly of the Effendi class. There were two charges in the indictment, the first was of having compassed the lives of the Prime Minister Rushdi Pasha and of the Ministers of Justice and of Wakfs Sarwat Pasha and Fathi Pasha respectively. The second was of having attempted the murder of Fathi Pasha Minister of Wakfs. The accused pleaded not guilty to the first and guilty to the second charge.

Bomb Outrage on the Sultan.

With regard to the bomb outrage on the Sultan a second enquiry has now been opened. There are nine men in custody and these will be tried in due course. They include Helbawi, the thrower of the bomb, and Shamseddine, the renter of the house where the missile was made and from which it was projected. The others are alleged to have all assisted in one way or another. Important information has lately been received by the authorities hence the opening of the new enquiry.

GERMANY.

Kaiser at the Serbian Front.

LONDON, October 13.

The Kaiser has arrived at the Austro-German headquarters on the Serbian front.

Teuton Losses.

LONDON, October 13.

The Paris correspondent of the "Exchange Telegraph" Company says that over 20,000 wounded have arrived at Semlin. The Teutons are suffering enormous losses on the whole of the front.

The Germans on the Semandria side of Belgrade are unable to retain their position.—("C. and M. Gazette's" cable.)

UNITED STATES.

Panama Canal.

Opening Date Cannot be Fixed.

LONDON, October 14.

It is officially announced that owing to the continued movements of sliding material it is impossible to predict any approximate date for the re-opening of the Panama Canal.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

SIMLA.

The Simla Municipal Address.

Viceroy's Reply.

SIMLA, October 14.

The following is the Viceroy's reply to the address:—
GENTLEMEN:—One of the first functions at which I had the pleasure of being present after my arrival in Simla, in April 1911, was the occasion on which the members of the Simla Municipal Committee were good enough to present me with a very cordial address of welcome. I am glad to recognise among you to-day the faces of some who were also present on that occasion, and I feel sure that so long as Simla has citizens who are ready to place their time and their experience at their disposal in so unselfish a manner, her Municipal administration will continue to show the steady progress which has marked the last four years. I remember the relief which I felt then at the fact that you did not use the occasion to lay before me weighty questions which I could not solve and lay complaints which I could not remedy. It is with genuine pleasure that I have heard again from you to-day an address which speaks of achievement and progress rather than of disappointed hopes. You have generously acknowledged in your address the assistance which you have received from the Government in the development of municipal resources and amenities. For many years both the Government of India and the Government of the Punjab have recognised that the

TELEGRAMS.

administration of a town which is the official residence of the Supreme Government in India for a great part of the year, with the natural consequence of a fluctuating and transitory population, presents special difficulties of its own, while the resources of local taxation are strictly limited. At the same time much is expected of Simla if it is to maintain worthily its position among the towns of India and be, as it should be, a model to others in the amenities required by modern conditions. The keen interest felt by the Government in the solution of these difficulties has been evinced on more than one occasion by the appointment of special Committees to investigate the difficult and important questions arising from the expansion and the over-crowding of Simla, and to consider the provision of an adequate water-supply and proper sanitation for your rapidly growing town. The most important and beneficial result of the labours of previous Committees is the hydraulic projects which, as you state in your address, has not been completed, and, as you vaguely observe, Simla has been transformed from a dark and gloomy town of oil lamps to a well-illuminated town with every electrical appliance. The change indeed is very remarkable and indicates the progressive policy of the Municipality. The total contributions of Government towards the improvement of Simla have in the past been large, but even with these subventions the projects recommended by the two Committees appointed in 1898 and 1907, respectively have proved insufficient for your requirements. Accordingly, last year, a third Improvement Committee met by the order of the Government of India under the presidency of Mr. Ludovic Porter to consider the further measures which should be undertaken to bring the drainage and sanitation of Simla up to date and to reduce the overcrowding of the bazars. The most important recommendations made by this Committee are the acquisition and reconstruction of unsightly and insanitary areas in the bazars, the building of a new suburb to reduce overcrowding in the main part of the town, and a large extension of the water-supply and sewage systems. In considering this comprehensive but costly programme the Government of India have fully realised that it is impossible for your Committee to carry out more than a small portion of these improvements from your own resources. They therefore proposed to submit to the Secretary of State a scheme according to which nearly three-quarters of the sum required will be found by the Government. Much of this fresh expenditure cannot, I am afraid, be undertaken until the end of the war and the restoration of normal conditions, but you will, I think, readily admit that, in deciding to contribute so largely to the expansion and development of Simla, Government are justified in retaining in their own hands a considerable measure of control over the expenditure and the execution of the schemes of improvement. It is the intention of Government, therefore, to nominate a small official committee to supervise the conduct of the operations by the special staff which will be appointed to undertake this task in conjunction with your committee. When all these improvement schemes have been successfully completed I am confident that Simla, already one of the most beautiful hill stations in India, will be at the same time the most sanitary and up to date, and that she will as ever fill worthily the proud position to which she has been called. It now only remains, gentlemen, for me to thank you warmly for the very kind terms in which you have referred to my career in India. With the preparation for the Durbar, the visit of the King-Emperor and Queen-Empress, the planning and preparation of the new capital in Delhi, and the War, the past five years have been very full ones, but although I fully realise how little I have succeeded in achieving for the welfare of India during these years in comparison with what I have wished, your friendly appreciation of that little gives me a feeling of profound satisfaction and more than compensates me for any disappointment I might have felt at my own shortcoming. It is difficult for me to say all I feel on leaving Simla, where everybody has always been so kind to me and mine, and has shared with me my joys and happiness, also my sorrows. I have looked forward each year to my return to Simla with a feeling that this was more my home than any other place in India, and I can assure you, Gentlemen, that it has been to me a home from which I shall part to-morrow with very real regret. I thank you very warmly for your good wishes for my welfare, and I can only assure you that the most happy remembrances of Simla and of her people and children will ever remain with me, and I shall always take a most friendly interest in the development and prosperity of your town. In bidding a regretful farewell to you all I pray that God may bless Simla and her people.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, October 15.
The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State.
13th October.—No change of importance in the West. The Russians are taking the offensive both north and south. Bulgaria invaded Serbia. The French report violent bombardment at many points, and progress near Tathure.

The Russians report that the Germans occupied some trenches 14 miles north west of Divinsk but in the south have been driven back. In the centre the enemy have been driven out of several villages and in eastern Galicia west of Thembowla the enemy was completely defeated and driven beyond the river Strypa. Sixty Officers and 2000 men were captured. The Italians report Austrian attack on the Carso Plateau on a wide front after an intense artillery preparation but were repulsed.

The Bulgarians attacked the Serbians at Sazsar south of Nish and Prashovo but were repulsed.

The French Premier in the Chamber said that Government agreed to send assistance to Serbia who asked our help. "Russia also will join us. Our action will be a vigorous reply to the effort of the enemy who dominated on the West and stopped on the East and is seeking help from Bulgaria for success unobtainable in France or Russia."

M. Venezolos in the Greek Chamber said:—"If Germany was unable to win at the beginning when her opponents were not prepared victory, now is doubtful when her opponents have vast resources in men and treasure and command the Seas. The more the time

TELEGRAMS.

gained by England and her Allies the surer the victory. Wumbiagas in the Cameroon has been captured by the British.

The Train Control System.

SIMLA, October 14.

The train control system of working which was at first introduced in the Great Indian Peninsula Railway is being extended to other systems. The East Indian Railway have adopted the system over an important section between Allahabad and Etawah from August and the new method of working has already resulted in reducing delays and facilitated quick running of trains. This system which was used for the first time in India for controlling the heavy traffic on the railways at Delhi on the occasion of the Durbar in 1911 is a modification of one well known in other countries notably America and consists in the placing of a controlling officer in a central office in direct telephone communication with every station on the section who is in a position to advise authoritatively when a train should be pushed on or held back at a station in the interests of the sectional train work as a whole.

CALCUTTA.

Indian Customs Revenue.

CALCUTTA, October 14.

The Indian Customs Revenue statement for September 1906/07 to 1915-16 has been issued by the Director of Statistics. The total gross Indian sea and land customs revenue (excluding salt revenue) during September 1915 amounted to Rs. 73 lakhs as against Rs. 47 lakhs in September 1914 and Rs. 71 lakhs in August 1915. As compared with September 1914, there have been increases in most of the articles the only noticeable decrease being in the case of petroleum (Rs. 2,64,000). Most important increases occurred in liquors (Rs. 43,100), silver bullion and coin (Rs. 5,97,000) tobacco (Rs. 1,15,000) articles of food and drink (Rs. 1,75,000) sugar (Rs. 2,01,000), cotton goods (Rs. 4,31,000) metals (Rs. 1,36,000) manufactured articles (Rs. 5,13,000) and export dues on rice (Rs. 1,04,000). As compared with August 1915 there have been important increases in liquor (Rs. 1,19,000) silver bullion and coin (Rs. 1,05,000) articles of food and drink excluding sugar (Rs. 97,000) cotton coloured piece goods (Rs. 99,000) manufactured and unmanufactured articles (Rs. 52,000).

The Mussalmanpara Bomb Case Inquiry.

Government Communique.

CALCUTTA, October 14.

The following communique has been issued by the Government of Bengal:—

The Government have received the Report of the Commission which was appointed to consider certain aspects of the Mussalmanpara Bomb Case with special reference to the conduct of the Police. The Commission in the course of a very thorough and exhaustive enquiry have dealt not only with the whole of the evidence which was produced before the High Court but also with further evidence which was not so produced partly because it was not available at the time of trial and partly because it would not have been legally admissible or relevant in the case before the High Court. The Commission's Report will not be published but the Governor-in-Council desires to state the main conclusions at which he has arrived after a careful study of the report and of all the papers connected with the case.

Portions of evidence of certain Constables were untrue but no police officer responsible for the investigation fabricated or inspired false evidence. All facts elicited in the police enquiry were placed before the High Court and no evidence that was legally admissible was withheld. The enquiry has brought to light various defects in the procedure and the methods followed in the investigation of the series of crimes in Calcutta. Action is being taken to remedy the defects referred to.

Arrested for Bad Livelihood.

CALCUTTA, October 14.

This evening a young man named Aswini Kumar Ganguli was placed before the Presidency Magistrate on a charge under bad livelihood section. The accused was arrested the other day as a political suspect. The case was adjourned till the 27th instant.

Calcutta Port Trust Income.

CALCUTTA, October 14.

According to the Administration Report of the Commissioners of the Port of Calcutta the income of the Trust in 1914-15 amounted to Rs. 14,450,319 and expenditure on revenue accounts to Rs. 15,538,839 showing a deficit of Rs. 1,088,490 on the year's working.

I. C. S. Examination Abolition.

Babu S. N. Banerjee's Telegram of Protest.

CALCUTTA, October 15.

The Hon'ble Babu Surendranath Banerji, Secretary, Indian Association has sent a telegram to the Secretary of State protesting against the proposed Bill to suspend the Indian Civil Service examination and pointing out that the Bill meant the practical exclusion of Indians for some period and it was highly prejudicial to the interests of young Indians already in England preparing for the examination.

Famine and Local Works.

CALCUTTA, October 15.

The Government of Bengal have recently had under their consideration the question of expenditure by District Boards of grants on accounts of cess to be placed at their disposal during the current year. In view of agricultural stress experienced in certain parts and comparative cheapness of labour it is hoped that these funds will be

TELEGRAMS.

largely devoted to much needed improvement of excavating tanks in rural areas. It is believed that thereby immediate employment will be found for local labourers while a lasting betterment of rural conditions will be effected at minimum cost. The District Boards have been advised where circumstances justify concession to dispense with the contribution usually expected from the locality in which a tank is constructed.

The Calcutta College of Science.

CALCUTTA, October 15.

A noteworthy advance has been made in the University College of Science. The building has been completed and the work has actually commenced. In the University an M. Sc. class in Chemistry has been started with 8 students. The Chemical Laboratory has been set in order. In the department of applied mathematics great developments are likely to take place next Session and provision will be made for the teaching of obscure branches which have not hitherto been taught in Calcutta or anywhere in India. Dr. P. C. Roy will join the College in July next.

BOMBAY.

A Pearl Merchant's Insolvency.

Application for Discharge Refused.

BOMBAY, October 14.

To-day, at an insolvency sessions of the High Court, Sir Dinsha Davar refused to grant discharge to Taluchchand Javerchand, a big pearl merchant of Bombay, on the ground that the insolvent was guilty of various offences under Section 39 of the Insolvency Act. The insolvent filed his petition in June 1914. His schedule showed his total indebtedness as Rs. 35 lakhs, his good assets Rs. 7,505, and assets Rs. 6,903, property in his hand Rs. 30. In his schedule he further stated that creditors to the extent of Rs. 26 lakhs and 96 thousand were fully secured and that his securities would show over his liabilities to the extent of Rs. 2 lakhs. His Lordship held that this statement was false and to the knowledge of the insolvent. His discharge was opposed by Mr. Govardandas Khatao and the Alliance Bank of Simla. His Lordship made the order with protection.

Bombay Season Report.

BOMBAY, October 14.

There was general rain during the week throughout the Bombay Presidency, including Sind. Prices of food grains have slightly fallen in Guzarat, but were generally steady elsewhere. Quantities purchasable per rupee in Sind were 39 to 50 per cent below the normal, and in Guzarat 27 to 43 per cent below the normal.

The Indian Association.

BOMBAY, October 14.

In order to consolidate the Moderates and the Extremists of the Congress, an Association called "The Indian Association" has been started in Bombay.

German Firm Refused License.

BOMBAY, October 14.

The firms of Orenstein and Koppel have been refused license to trade in British India and have been ordered to deposit its assets with the Controller of Hostile Trading Firms, Bombay.

A Moslem Merchant's Death.

BOMBAY, October 14.

Mr. Hassambhoy Vishram, a prominent Khoja merchant and brother of the late Mr. Fazlambhoy Visram C. I. E., died this morning at the age of 70. He was known as one of the leading merchants dealing in Rangoon rice and gunny trade.

The Karnatic College Fund.

Large Donations.

BOMBAY, October 14.

Sir Vasanti Trikamji has given Rs. 14,000, Sir Chinobhai Madhavji Rs. 3,000, the Hon'ble Mr. Bavi Rs. 2,000, the Hon'ble Mr. Kodca and Chief of Kurnawad each Rs. 1,000 and Sir Narayan Chandavarkar Rs. 500 to the Karnatic College Fund which now amounts to Rs. 55,000.

The Torpedoed Steamer "Halizomes."

A Rich Cargo Lost.

BOMBAY, October 14.

The Steamer "Halizomes" which is reported by Reuter as having been sunk on the 12th instant left Bombay on September 16th for Liverpool via Port Said. She had on board Manganese Ore and nuts and an exceptionally large number of cotton bales and wool shipped by the different merchants in Bombay. The vessel was in command of Captain W. E. Egan and was a steel screw steamer of 5093 tons gross built in 1902 by Messrs Duncan and Co., Ltd. at Glasgow and owned by Messrs R. P. Houshons and Co.

Currency Notes Texture and Improvement.

BOMBAY, October 14.

Some time ago the Committee of the Bombay Chamber of Commerce drew the attention of the India Government to the form of the Rs. ten and Rs. fifty currency notes. It appeared to the Bombay Chamber to be desirable to modify the design and texture of the notes. The Bengal Chamber was invited to support this representation. The Bengal Chamber agreed to the similarity between the rupees ten and rupees fifty as very marked, but they were not disposed to take particular exception to the texture of the notes which although thick and not seem to them to be inconveniently so. In view, however, of the statement made by the Controller

TELEGRAMS.

of Currency that the Government have under consideration the introduction of an improved form for the currency notes the Bengal Chamber did not think that there was need for them to address the Government at present.

The All-India Theistic Conference.

Dr. Nilratan Sircar Accepts Presidency.

BOMBAY, October 15.

The Hon'ble Dr. Nilratan Sircar of Calcutta has accepted the presidency of the All-India Theistic Conference which meets in Bombay in December next.

The Fawcett Deputation.

Bombay Chronicle Rebukes Mr. Chamberlain.

BOMBAY, October 15.

Commenting on the treatment accorded by Mr. Chamberlain to Mrs. Fawcett's Deputation the "Bombay Chronicle" says:—

The reply which he gave to the Memorial urging him to improve the means of female education in India displays such an extraordinary ignorance of the state of opinion in this country on this subject as to make him a hardly serious subject for correction and in view of the possibility that he is equally ill-informed in Indian politics generally—with the exception perhaps of currency questions,—and equally out of touch and sympathy with the currents of opinion among the educated classes it would seem that the only thing to do in these extremely awkward circumstances would be to start a "Chamberlain Must Go movement." That would be an extremely unpleasant thing to have to do during the war but it would be less unpleasant and less dangerous than that a politician capable of such fetishes should remain at the India Office when people of India are looking for a new angle of vision of somewhat different character to that displayed by Mr. Chamberlain.

Speculation Considered Gambling.

BOMBAY, October 14.

The kind of cotton speculation known as "Jotta Satta" in which thousands in this city speculated every evening on the figures of Liverpool cotton sale has stopped suddenly owing to the High Court decision in a recent case in which such speculation was considered to be gambling.

UNITED PROVINCES.

German Mission High School.

ALLAHABAD, October 13.

The Government have taken over charge of the German Mission High School, Ghazipur, from the Rev. H. R. Lorber. A list of the cash and properties belonging to the school has been prepared and submitted to the authorities.

Precautions for Coming "Bark-Id."

ALLAHABAD, October 13.

In connection with the coming Bark-Id special precautions are being taken by the District Magistrate of Fyzabad, owing to the prevalence of religious disputes between the Hindus and Mahomedans regarding the slaughter of cows in Ajodhya. The slaughter will be restricted and permitted only under certain conditions.

The Becks at Aligarh.

ALIGARH, October 15.

Misses E. G. and H. Beck, sister of the late Mr. Beck Idal, Principal of the Aligarh College have arrived here and were given an enthusiastic welcome at the Station. The former lady who is Secretary to the Indian Association, London, will tour in India in connection with a movement in favour of more general Medical Aid to the Women of India. Miss H. Beck will take charge of the English Boarding House of Aligarh College as Superintendent.

The Moslem University.

The Moslem Leaders are arriving from distant parts. Closed door sittings have been decided upon. Opinions on accepting Moslem University on the lines of the Hindu University are divided. There is also an opinion that the Association which meets to-day has no power to decide for or against the question and that it is only the foundation Committee that can do it.

PUNJAB.

Liberty Leaflets in Class Rooms.

LAHORE, October 14.

It is stated that "Liberty" leaflets were found scattered in the class rooms of the P. B. N. High school Amritsar. It appears some time before the classes meet the rooms are ordinarily kept open to allow fresh air. As the classes met on Friday the 8th instant the leaflets were discovered on the desks of students in various class rooms. The Manager promptly collected all copies and handed them to the police. No clue has yet been found of the culprit.

BURMA.

Excise Administration of Burma.

RANGOON, October 14.

The outbreak of war has had two effects on the Excise Administration in Burma:—

1. The growth of cocaine habit received a check by the cessation of imports from Germany, the price of drugs rising with diminution of supply; and,

2. In liquor business there was a fall in consumption and derangement of business resulting in the abandonment of numerous licenses.

But since the first panic fears of loss of trade during the war have been realised by licences to have been exaggerated and the resale of them for the balance of this official year realised prices only slightly less than the original auction prices. The total realised from liquor during the year was more.

Referring to opium-smuggling from India the resolution on the Burma Excise Administration records material suppression of smuggling and the efforts of the Local Government are likely to end in failure unless a better control over supplies can be exercised in India.

The Indo-Burma Railway.

Survey Abandoned Till End of War.

SIMLA, October 14.

The Railway Board have decided upon the temporary closing of the survey work for the proposed Indo-Burma Railway. Already the coast route has been surveyed, the Manipur route has been abandoned. As soon as the war is over Government will proceed with the survey of the Hakong valley route and after that is completed the Railway Board will proceed with the consideration of the scheme and the selection of a definite route for the purpose of railway connection.

SOUTH INDIA.

Coonoor Abduction Case.

Miss Violet Reilly's Cross-examination.

COONOOR, October 14.

Miss Violet Reilly cross-examined by the defence Vakils said:—

I was taken to the Sub-Jail and detained for one hour and a half. I was kept in an open place and was given chair inside the room. I wanted to know the reasons for my arrest. When I knew the reasons I wanted to make a statement. Then I made the statement. I appeared before Mr. Young some days after. The Superintendent went with me. He met me near Mr. Walker's Office by appointment. Inspector Wilkins came and told me to meet Mr. Loveluck there. Rungaswamy told me a few months ago when we went to Mysore that he was divorced. Till then I believed he was lawfully married.

Cross-examined by Mr. Ramasamy Iyengar witness said:—"I was told I was arrested because there was a case against me that Marie Reilly was deceitfully taken away and kept improperly and the case was against Mrs. Newman and myself. I was made aware of the seriousness of the charge by Mr. Loveluck. Mr. Loveluck at first would not allow me to have my say. I told him I did it at Rungaswamy's instigation and that I did not know it was for bad purposes. A few days after my arrest the Superintendent suggested I should go to Mr. Young. I saw Mr. Loveluck on the day I went to Mr. Young. Inspector Wilkins came and told me that Mr. Loveluck was to meet me. Mr. Loveluck told me I was to make a statement before Mr. Young. Mr. Loveluck took me to Mr. Young's office. Mr. Young asked me a few questions and I volunteered the rest. I was put on my oath. Since release on bail I have heard nothing more about the case against me, nor did I care about it. Inspector Wilkins came with me when I went to meet Mr. Loveluck. Mr. Wilkins accompanied me till I met Mr. Loveluck. I stayed at Alta Chambers for one week after my release and then went to another house in Ooty. Mr. Loveluck did not tell me what had happened to my case. I know Rungaswamy's sisters and brothers. I know Indian customs. I do not know that there is no divorce among Indians. I have not seen Rungaswamy's wife. He told me she was passable. He has two children. I did not dislike the idea of marrying him. He was very fond of me, but for this case I should have married him. I stayed in Mysore ten days. The 11th August impressed itself on me because I sent message to Marie on that day. Marie was at Negapatam in December. She was not made to do servant's work in Coonoor. Marie's sister used to beat her. Her brother was harsh to her and was a bully. Marie, while in Ooty, told me she could not stand their ill-treatment. That was her reason for coming away from home. When Marie came to Ooty I sent her up to Mr. Mitchell and handed her to the police. Marie did not like the idea of going back. Rungaswamy was also for sending her back. He actively helped me in restoring her to her sister. She had applied to him for help so he knew about it. I did not conceal or kidnap Marie on that occasion. I did not take her to any strange house in Ooty. I met her casually at Ooty first some three days or so, afterwards I heard casually she was in hospital with sore feet. If Marie said I took her to a strange house, opened doors and kept her there some days, it would be imagination. I have not seen Marie drink. She used to write to me often. I know Lavocat. I saw Marie at Star Villa once. I only saw her once after her disappearance. I heard of Marie's rescue after two or three days. I did not notice Mali Rungan at Star Villa. Marie knew Rungaswamy, but not well, and that is his reason why she applied to him for help. She knows Tamil very well. I never told her to destroy all my letters. Rungaswamy owns carriages for hire. I never observed any strange human looking animal catching moths at Clifton. This closed witness's cross-examination.

Miss Adolphine Reilly, (elder sister of the girl Marie Reilly) cross-examined by Mr. Ramasamy Iyengar, deposed:—I sent my sister to Nagapatam for a few days. I am not friendly with Violet since the 8th September. Marie went away without telling me on those occasions. On the second occasion I mentioned the matter to the Coonoor Police. Marie generally expected more than the others in money and clothes. Marie said Violet had invited her to Ooty. When Marie was rescued she did not say she would not go back with me. She was speaking incoherently. All this is only a repetition. Marie never wrote a letter except when I was present. The servants do not take letters to the post unless I give them. Mali Rungan was dismissed after the Ooty incident. It had nothing to do with that incident. Mr. Walker helped me with the composition of my complaint on the 24th. After Marie's rescue Mrs. Newman came to my house and made alarming statements regarding Marie. I wanted to get Mr. Walker's advice before I made a complaint. My sister told me, on the third day after the rescue, all about the occurrence. I went to Mr. Walker's office on Saturday and he drew up the complaint. Mr. Loveluck's car was drawn up outside Mr. Walker's office and I handed in the complaint. Marie accompanied me on that occasion. Two days after I saw Mr. Loveluck. Between making the complaint and meeting Mr. Loveluck I went on the 25th and gave a statement at the Police station.

Cross-examined by Mr. Gonsalves, witness said:—I met K. D. Sam at Coonoor Shandy. He said that he had seen Marie twice. I told him to continue watching Connemara Cottage. By the 24th Marie had given the whole of her experience. Mr. Walker dictated a part of the complaint and a part was mine.

Re-examined by Mr. Walker witness said that she also consulted a priest.

Before concluding her deposition witness volunteered:—Marie gave me certain information after the 24th.

The Court showed witness a paper written by Marie regarding the alleged rape, but witness said that she knew it before the 24th.

Mr. Honeywell, cross-examined by Mr. Gonsalves, said that the two occasions on which the car drove up were between the 14th and 20th August. He mentioned this incident to nobody, and no policeman saw him about this case. Mr. Thomas Brown has a Ford car. Mr. W. J. Reilly and witness often brought in cash from Ooty.

Re-examined witness said Inspector Wilkins asked him about this case.

K. D. Sam, cross-examined, said that Miss A. Reilly asked him in Shandy if Marie was in her house on Tuesday. That evening he went and told her that she was and was paid Rs. 2. His only conviction was for stealing a pig 21 years ago. He first saw Marie on the day on which she and Mrs. Newman came to the dining-room door and Mrs. Newman gave him a letter to post.

Khader Said was then cross-examined.

The case is proceeding.

The further hearing of the Coonoor Abduction Case against A. R. Rungaswamy and Mrs. Newman alleged to have abducted Miss Marie Reilly resumed before Mr. J. Gray, I. C. S., first class Magistrate to-day. Mr. N. S. Ramaswamy Iyengar on behalf of Mrs. Newman put in an application to the Magistrate to summon Miss Declosiet of Madras to produce letters Miss Marie Reilly wrote to her.

Mr. Totenham, Assistant Superintendent of Police being cross-examined deposed:—"I live at Cordite Factory. I am not an investigating officer in the case. I acted in the case as an Assistant Superintendent of Coonoor Circle. I arrested A. R. Rungaswamy in exercise of my power. When I arrested Rungaswamy I had the information against him. I was handed some papers from the District Superintendent through the Circle Inspector to arrest Rungaswamy. I arrested, partially under orders issued to me through the Circle Inspector and partially on information. I arrested Rungaswamy at 9-30 P. M. on 24th August. Orders of arrest were brought to me by the Circle Inspector. I knew the sections and the charges against the accused. They were wrongful confinement and abduction under Sections 346 and 109 C.P.C. I searched Rungaswamy's rooms in exercise of my power as Assistant District Superintendent. I arrested Mrs. Newman on 24th August at 7-30 P. M. I searched Mrs. Newman's house to see what could be done in the case. I had a certain idea of papers I was searching for. They were papers anything in writing form and nothing in liquid form. I made a general search in Mrs. Newman's room for the papers which would lead to the case. I have powers for general search of papers. There is a Magistrate in Coonoor even in the absence of the First Class Magistrate from the station. I did not see the order given by the District Superintendent in Exhibit B or orders underneath it before arresting Mrs. Newman and in the order to the Circle Inspector no order for search was mentioned. The order of the District Superintendent of Police was: "Please arrest A. R. Rungaswamy." This was written on the margin of a paper containing a copy of the complaint. I had no particular paper in mind when I was searching. This applies to Rungaswamy's room search and Mrs. Newman's room search. There is a departmental order that houses should not ordinarily be searched at nights. After searching papers and sending them up I have nothing to do with this case. Papers from Coonoor station to the District Superintendent passed through me. I searched under orders and I am bound to obey the orders from responsible officers. If I had an order against law I must obey it.

Mr. Gokhale's Portrait Unveiled.

The Hon'ble Mr. Ramachandra Rao's Exhortation.

BEZWADA, October 14.

The members of the local Vijayavada Social Club subscribed for the portrait of the late Hon'ble Mr. Gokhale. C. I. E., which was unveiled this evening by the Hon'ble Rao Bahadur M. Ramachandra Rao in the premises of the Vijayavada Social Club located in the Edward Town Hall. All the educated gentry attended. Mr. Konda Venkatapayya of Guntur addressed the meeting on the "Life and Work of the National Hero." He referred to the multifarious fields of his activity, the great equipment he had for his work under the pupilage of his great Guru Mahadev Govinda Ranade, his great self-sacrifice in taking up public work to the detriment of his personal benefit, his persuasiveness, his conciliatory spirit, his readiness in debate the charm of his eloquence the fearlessness of his opposition. The Hon'ble President in unveiling the photo said that Mr. Gokhale's place in Indian public life was unique as being the first to consolidate the Indian national sentiment. The Morley-Minto Reforms owed not a little to his initiative and advice and in conclusion he exhorted the audience to emulate his noble life by following in his footsteps to spend a portion of everyone's lifetime to some sphere of public work, to ignore the non-essential for the sake of the essential, to be persuasive rather than combative and to sink petty personal differences for the common cause.

The Breach on the B. N. R.: Diversion put.

The District Traffic Superintendent wires from Khurda:—

Diversion has now been put in at mile 57-24 between Gajapatnagar and Komatipalli on the Parvatipuram Branch and through running of passenger trains resumed on the 13th. For the present only trains running during daylight will run.

(LATEST TELEGRAMS.)

(NEWS BUREAU.)

ALLAHABAD, October 15.

LONDON, October 14:—A Cetinje report states that the Austrians attacked the whole of Montenegro front but were everywhere repulsed, the whole line being on the Austrian territory.

LONDON, October 14.

The Exchange's correspondent says:—A correspondent on the eastern front states that the Russians have now more munitions than the Germans and the success of the former's offensive is due to fierce artillery fire that surprised the Germans.—(Pioneer Cable.)

గంధకర్తల పరిశ్రమలు.

[చిలుకూరి. వీరభద్రరావుగారు]

I

ఆంధ్ర సారస్వతమున మన దేశమున విస్తరింపజేయుటకు వర్తమానకాలమున బహు ప్రయత్నములు జరుగుచుండుట మన మందఱకు గన్పల్లరగ గలుచున్నారము. ఆంధ్ర సారస్వతము దినదిన ప్రవర్ధమాన మగునట్లులు చేయుటకై విజ్ఞానచంద్రికామండలివంటి సంఘములు పెక్కులు వివిధ ప్రదేశముల నెలకొల్పి బహు భాషాసేవ జేయుటకు శ్రద్ధతో బాటుబడుచున్నది. ఆంధ్రభాషాసాహిత్య పుష్కర్తి స్థాపితమైంది. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి నుపసాహకము కొందఱు దేశమున నూరూరఁ బుస్తకభాండాగారములు నిర్మింప శక్తికలఁదఁ దగు ప్రయత్నములు సలుపుచు నుండునట్లు లగుచున్నాడు. ఆంగ్లేయభాషాప్రభుత్వలై చూపుభావ యన్న విషయమును జూపుచు గృహమ నుపసాహక గౌరవహీన మనుకొని యుత్తర్యలకడ సహితము మాట్లాడు నప్పుడు పరభాషా పాండితిగ నుండుట సాహసించెడి ప్రబుద్ధులైన నరనాగరిక పుత్తులు నేడు తమ తొంటి దురభిప్రాయముల మార్చుకొని స్వభాషాసాంకర్యమును బుర్రకొలుప నుత్సాహములై దేశోన్నతి దేశభావలై నాధారపడి యున్నదని దృఢభావమును వహించి మాతృభాషాభివృద్ధికై దీక్షతోఁ గృషి చేయుట కున్నట్లులై బహుత్వదలి ముందు సాగినప్పుడు దేశముయొక్క దౌరాభ్యర్థ దశ తొలంగి పోవుచున్న దనుటకుఁ బ్రబల చిహ్నము నేను నుడువ సాహసించుచున్నాఁడను. భాషాభివృద్ధికై కన్నులు దెరిచి దేశములు చేయు ప్రయత్నములన్నియు క్లాషాపాత్రము లనుటకు సుదేహములేదు. ఇంక గ్రంథకర్తల స్థితిగతులను పరిశ్రమలకు నొకంత పరిశీలింతుము. గ్రంథకర్త యను విరుదమున వహించుట కందఱునను కులభ సాధ్యము గాదు. సారస్వతదేశము పరమోత్కృష్ట మైనదని యాంధ్రప్రదేశున చూచిన జరపామాస్య మెఱుంగును. ఈదేశమునందు సారస్వతదేశమునకుఁ దగినంత గౌరవము గానరాదు. గ్రంథకర్త యను పదము బహుమానకృత్యములకు గుఱుఁదగు నర్హము బహుసంపాత్రముగా న్యుపసంపదించుచున్నది. ఈ లోపము గొంతవఱకు గ్రంథకర్తలకుండే యున్నదని నాయభిప్రాయము. సారస్వతదేశము పదితొమ్మిది మైలదూర జేరుఁజాలని గ్రంథకర్త నిజముగా గ్రంథకర్తయని యనిపించుకొనఁడు. నాలుగుపంతులు కవచము వ్రాసినంతవఱకు మన వ్రాతరచుకాదు గాఁజాలదు. ఛందో భంగము లేపడ గణబద్ధముగా నాలుగు చరణము లల్లగలిగినవాడు కవి కాఁజాలడు. అట్లే నిష్పాదజరమైన యొక పాత్రమును రచించినవాడు గ్రంథకర్తయని యనిపించుకొనుట కర్హముగాఁడు. సారస్వతదేశము మే శ్రేష్ఠమైదిగా భావించి గ్రంథకర్తయని యనిపించుకొనఁగోరెడి ప్రతిభువఱకును. దీని బాటగా నుల్లెటింగి యుండవలయును. కలముయొక్క శక్తి యిట్టి దని చెప్పవలసి కాదు. ప్రపంచములో నొకటిమహాపకారమునైన నొకటి మహాపకారమునైన తన శక్తిని విజృంభింప జేయుటలో గలమునకుఁ జాలినయంతరణమును జేయుకట్టి లేచుకత్తిలోటు కన్ను కలము పోటునదింతులు నూతనముల కేయంతలమిన్నయని చెప్పవచ్చును. మాస్త్రజనలంకరించిన భారములేని యాచిన్న పునుట్టులనల ప్రభువఱకునిజాతు లన్నియును నొక్కతఱు ములో జరించి యల్లలలాచున్నవి. మాచిన నొకచిన్న కట్టపుల్ల చివర నొకపాళి మాత్రము గలదు. అంతకన్న నతిశయ జేమి యును లేదు. అది శ్రేష్ఠండునకు నయ్యవచ్చుటికి దానికి జీవకళ యేర్పడి తన్నుఁ దానెఱుంగకయే చిరస్థాయువులగు నూచాలకు మంట మండించెడి పదములను వ్రాయుచున్నది. ఈ కలముయొక్క శక్తిచేతనే మన వ్యాసుశాస్త్రములు, మనమతములు మన నాగరికతనల ప్రభుత్వములు ప్రకాశహసములై యొప్పుచున్నవి. ప్రపంచములోని సకల శక్తులను కలముయొక్క శక్తికి లోబడినదై యున్నది కనుకనే యొక చక్రవర్తి కానించెను, మరుజాలంపై నెక్కుగా ననేకతలలనుజుల కానించునట్టి శక్తి కలమునంతే గలదు. అఁగా నొకప్పుడు చక్రవర్తి శక్తులు వైతము కలముశక్తికి దీసిపోయిన కనుక కలముయొక్క పృథ్విను వాఱుచును. వాఱుచు మేజేశముయొక్క మహోన్నతదశను చేనోళ్లఁ బాటుచుండును. ఋషిశాస్త్రము లగు జేదములు, వాల్మీకివ్యాసకృతము లగు రామాయణ మహాభారతములు లేకయున్న మెడల హిందూదేశముయొక్క ప్రాచీన మహోన్నత దశ యెట్లు తెలియఁగలదు? హోమరసు నాతఁడు పుట్టకమున్న గ్రీసుదేశముయొక్క ప్రాచీన నాగరికత యెట్లు తెలియఁగలదు? కాఁబట్టి యాంధ్రదేశ

మును మహోన్నతదశఁ గొనిరావలయు నన్న ఆయాధుని వాఱుచునున్న పృథ్విపటుపలనీ యొందుకు. ఆట్టిపని చేయుట కెవ్వరు సమర్థులు? నా రెట్టివారుగా నుండవలయును? ఈ సమస్యలను ముందు పరిష్కరింపవలయును. ఆంధ్రవాఙ్మయమున వృద్ధిపఱచునా రాంధ్రగ్రంథకర్తలు గావున వారి పోకొనులెట్టిది నారెట్టివారుగా నుండవలయు నన్న విషయమును గూర్చియే నేటిదేశము చంద్రహామగా మీ సమ్మర్శమున నే నుపసాహక సాహసించుచున్నాఁడను. ఆంధ్రప్రదేశునా! మన గ్రంథములు ప్రతిపెద్ద పట్టణమునందును వెలసి చూచాపుత్తి దొకగా నున్న యాకాలమున నేరిచ్చవలనో యేసాకు నాటకమునో ముద్రించి పోకట్టింది గ్రంథకర్తల మెతి మని కొందఱు నుకోపించుచుండుట మన మెఱుంగవలసి కాదు. లోకానుభవమును కథారూపమున రద్దీది తెలుపునది నవలలు. లోకానుభవమును దృశ్యరూపమునఁ జూపించి చిత్రరంజనమున జేయుటట్టిది నాటకములు. బహుగ్రంథకర్తలు గాక విద్యాభిక్షుణము లేని పిన్న వయస్కుల లోకాను భవమునను, విద్యాభిక్షుణము గలిగి బహుగ్రంథకర్తలై కనుచ్చు ముడికొని యాధ్వనంతుల లోకానుభవమునను, విశేష వ్యాకరణము ముందున్న సంగతి మీద జేయఁ నుపసాహక తరహానులే. ఒక గ్రంథమును ముద్రింపించి ప్రకటింపవలసి మాత్రములేకనే గ్రంథకర్తకు రాగలదుకన్న తరహా వచ్చునది నమ్మి వ్యాకరణశాస్త్రమునఁ బరిపూర్ణముగా వ్రాసినవాఁడు నవల వ్రాయుటకును, ఛందోబద్ధముగా నాలుగుచరణముల గలిగినవాఁడు నాటకము వ్రాయుటకును ప్రోత్సహముననే గడంగుచున్నాడు. ఇప్పుడి మిక్కిలి శోచనీయమైన విషయము. ఆంగ్లవాఙ్మయమునల నవలలు గ్రామరీతియే, సంస్కృత వాఙ్మయమునల నాటకములు ప్రామాణీయము బోధపడును గాన నవలలు నాటకములు వ్రాయఁగోరెడివారు ముందుగా నాంగవాఙ్మయమున సంస్కృతవాఙ్మయమునకుడ నభ్యసించవలయును ఆంగ్లవాఙ్మయములోని నవలలఁజరిచి యెఱుంగనివాడు వైతము నవల వ్రాయుటకును గీర్వాణవాఙ్మయములోని నాటకములఁ జరిచి యెఱుంగనివాడు నాటకము వ్రాయుటకును సాహసించుచున్నాడన నికరజేష్ఠ పరిసినదేమున్నది. ఈస్థితి కెట్లేని యొక నవల గాని నాటకముగాని వ్రాసినయెడల జక్కపాఠ్యము నొందిందా సంకృప్తి జనించుచున్నది. కాని ప్రతిభాశాలి యగు గ్రంథకర్త మాత్రమట్టిపంత్వ ప్తి గనఁజాలడు. వర్ణిల్ అనుప్రతిభాశాలిమను నొకకవిశ్రేష్ఠఁ డొకకావ్యమును వ్రాచు మొదలువెట్టి పను నొకొండు సంవత్సరములకు ముగించియు దానిని జూచి యత్వ ప్రసంది తుదకు భస్మముచేతు నొచ్చెను. ప్రేమిభిషామంతు బహుగ్రంథములకు వ్రాసి ప్రఖ్యాతిఁగాంచిన వాల్మీకి రస గ్రంథకర్త తదవధి కనకంబుమైన యొకగ్రంథమునైన వ్రాయు లేకపోతి నని నిరుత్సాహపడి పలికెను.

గ్రామముననెటు కరణములు.

పాణిగిల్లి రామచంద్రరావుగారు)

కడచిన నెల 25 లేదీది ఆంధ్ర దినపత్రికయందు గ్రామోద్యోగముల యభివృద్ధికి పాటుపడుచున్న వెంగల్లు కరణముగారు ఆ పత్రికాది తిరుపతిరాజుగారు ప్రకటించిన దానిని బట్టిచూడ గ్రామోద్యోగముల వారసత్వపు హక్కును తొలగించుటకు బోధనాను నిశ్చయించినయు, ఇట్టి వారసత్వపు హక్కును రద్దుపరచవలయుటకు మనము దొరతనమువారి సహాయమున గ్రామోద్యోగముల వారసత్వము తెలియజేయుచున్నామి. కాని దొరతనమువారు వాస్తవముగా ఇట్టి మాన్యు చేయుటకుండు ముందువా రెట్టి నిష్ఠయు చేయుట కుద్దే శించిలో మనకు తెలియుటలేదు. ఇట్టియెడ తిరుపతిరాజుగారి సలహాను విరుద్ధముగా కొద్దిలోజుల క్రొందు నొక గ్రామోద్యోగి నేటికాలమున గ్రామోద్యోగముల పొందుచున్న మోద్యోగిని గూర్చి చక్కఁగ దెలుపుచు ఈరదవుల వారసత్వమునందే తొలగించుటకు బోధనాను నిశ్చయించియుండిన యెడల దానిని భగవంతులకు మనకుంకగా బోధ్యము పుచ్చుకొన నవసరము లేదని వ్రాసియుండిరి. ఆయన కొంత విద్యాభివృద్ధి మను, యిప్పటి ఉద్యోగ స్థితివలన ఆజీవము గలవాడును నగుటచే నిట్లు వ్రాసియుండెనే గాని చక్కఁగ విమర్శించి వ్రాసియుండెనని నేను చెప్పవలయు. గ్రామోద్యోగముల వారసత్వపు హక్కునిధానము ఈయద్యోగముల యాదియందును ప్రసిద్ధులగు రాజకార్యకర్తలచే నిర్ణయించ

బడిదిగాని యిటీవల చేయబడినమాన్యు కాదు. వారియుద్యోగములయొక్క యధార్థనిర్వహణభారమును స్థూలదృష్టితోగాక నూత్నదృష్టితో చక్కఁగ విమర్శము నొగి యిట్టిగర్హమును జేసియుండిరిని చెప్పటలో నతిశయోక్తి యుండదు. ఈయద్యోగములకు ప్రయత్ని గ్రామోద్యోగముల గాని విద్యాభివృద్ధి వచ్చుచుండుట లేదనియు, వారసత్వపు నియమములన వారు విద్యాభివృద్ధి గావించుట కల్గిందంటుంటే నడ్డుపెట్టుటకు ముడి రని యొ వాదన వ్రాసియుండిరి. ఆయన వ్రాయించినది నేటికాలమున యధార్థమునకు నొక్కింతదూరముగా నున్నదని చెప్పుచున్నాను. పూర్వపువారిలో గాక నేటికాలమున నిపదవుల నెరవేర్చుచున్నవారిలో పోకే త ప రీ త యండును. లోవన నెకండరి పోకే ముందు, లేతనవా రుండక పోలేదు. సామాన్యముగా నెరవ లెక్క మొదలుకొని ఆర్థరథదళిన అన్ని లెక్కలవైతను ఇంగ్లీషుననే ఆర్థరథమందుట చేత సర్వ సామాన్యముగా నిట్టి యుత్తర్యలను తెలిసికొనుట కయినను ఒక్కొక విద్యాభివృద్ధి అవశ్యకమని కల్గిందంటు ఇదివరకే గ్రహించియుండిరి. లోక మంతయును నూతనాజీవమున వెంబడించుచున్న యిప్పటి స్థితి గుండు గ్రామస్థితి కూడ చాల మాన్యు పొంది యున్నది. ఇప్పటికే గ్రామము యొక్క సుధుజీవము చీలిపోయినది. కత్తులు పెరిగి వృక్షజీవనము దీసిపొయ్యి నొందు చున్నది. ఇట్టి యెడ నీ మాన్యులన నుద్యోగములకొఱును గ్రామ కత్తులు మరింత పెరుగును. గ్రామోద్యోగముల వై మోషణదీప విశేష పూచీ నిర్వహణ భారముచే తుంగి గ్రామ సంబంధ మయిన యితర విషయములతోగము పుచ్చుకొనుచుండుటలేదు. రయితులను గ్రామోద్యోగముల వాధించు చున్నాని పూర్వమునుండి వచ్చుచున్న నిందను ఇంకను మోపుటకును యధార్థముగా నిప్పటి స్థితియందు వారికి గ్రామమున చున్న స్వల్పభూవన తికి నుద్యోగము లోడ్వడ ఈయద్యోగమును నిర్వహించుచున్నారని చెప్పవచ్చును. ఇప్పుడు ప్రతిగ్రామమునందును రయితులకు లోడ్వడుటకును ప్రేరేపించుటకును విజ్ఞులుగలరు. గవర్న మెంటువారును రయితులను గ్రామోద్యోగముల వాధించవలంద తగిన కట్టుబట్టుముతో కొన్ని లెక్కలను ప్రకటించుటయేగాక బహిరంగముగా నుత్తరవులనుగూడ తెలియజేయుచునే యున్నాడు. ఇంతయే యిప్పుడు నూతనముగా ఈయద్యోగపదవులకు వచ్చుచున్నవారు కొంతకఱుకు మూడన భారమునకొక అంతమైనానో చనివినవారేమచ్చుచున్నాడు. వారి మనస్సులు సామాన్యముగా యుద్ధేశములకు పోటు నిచ్చుచుండుటలేదు. ఆట్టివారు కొందరు గ్రామములలో పుస్తక భాండాగారముల స్థాపించు, వార్తాపత్రికలను దెప్పించి అందలి సంగతుల గ్రామస్థుల తెలుకపఱుచుట మొదలయిన గ్రామోద్యోగకరణములకు కార్యములను జేయుచున్నాడు. ఈయద్యోగములకు ప్రాప్యఫల సహితము కావలెనని యొకశాస్త్రిగాను వ్రాయించియున్నాడు. వారియుద్యోగములకు గ్రామమును అంతే పనికి రారనిది. ఇది యంతయు వింతగా చున్నది. తక్కిన స్వల్ప ఉద్యోగములకలె వీరిని మనము దలపకూడదు. కొంతగా ఇతర గ్రామమునుండి కరణము మూటితో సుబంధించిన పనులను నెఱవేర్చుట యందు నేర్పరితనమును అనుభవముల వాదోకకు మరియొక గ్రామమునకు కరణముగా పరిచేయుటకు వచ్చునెడల ఆయన కీరేపడ గ్రామము పరికొత్తయై సర్వపాలముల ఆజమాను సిలో కన్నులు పొందుట, భుక్తదార్లు, హక్కువాదను నిర్ధారణచేయుటయందు చిక్కుబడి కలుగుననాను చేయుటకుండుతాను శ్రమపడుటయే గాక రయితులకు గూడ శ్రమ కల్గించుట మనకు మామచున్నాము. ఇంక నిట్టికర్తవ్యముల చాలగలవు. యిట్టి మాన్యులు కలుగునే గ్రామస్థితి మరింతమెస్సితకి రాగలదు. కావున ఓ గ్రామోద్యోగములారా! మీరు మేల్కొలుచును. నొకతనమువారికి సహాయముగా నికేరిమి కొనుదు. పత్రికాభివృద్ధి! ఇందుకు లోడ్వడి మీ యుద్దేశ్యమును ప్రధానవ్యాసముల వలన నెఱుకపఱుపును. కానక నిర్మాణ సభ్యులారా! మీ నద్ధరింపును.

కీర్తి శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి రేల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0

చి. పి. ఖమ్మం ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు నెం 212, మదరాసు.

జాబులు

I

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి కొకరునవి.

అయ్యో,

విలేజి ఆఫీస్ వారసత్వపు, హక్కుల విషయమై ప్రభుత్వమువారు, నడవజూపకలను, తీసికేయుట కాలోచనము సలుపుచున్నట్లును, ఇందువిషయమై, మునముకరణములకు ముందు కలగజేయున్న విషయములొంగింబ బూనకుననినదిగా, ప్రభుత్వమువారిని, ప్రార్థించవలసియున్నదనియు, మోగెల్లు విలేజి ఆఫీసును, అయ్యగారి లిఖితపత్రముగాను పత్రికాముఖమున, వెల్లడించినంతలో, గామియాగ్రామమును గురించి తమకుకూడ, కొంత క్రమకలగజేసికొని, ముచ్చటించుచు మునముకరణముల, వారసత్వపు హక్కులను తీసికేయవలసినదనియు ఏ గామియును, ఆ గామియనాకరియ్యకూడదనియు ఇతరవోద్యోగియులను, విలేజి ఆఫీసునకును, బ్రాహ్మణుల చేతులనెడనియు, ఇట్టిమామూలుజరిగియెడల, గామియాగ్రామియుల, జీతములభివృద్ధి చేయుటకు, హేతువులు కలగలవనియు పాండిత్యవక్తలుగా వర్ణించి సర్వజనులను మేలుకొలుపుచు, నెలవిచ్చిన ఆకుకవితాచాతుర్యము 1-10-1916 తేది గల ఆంధ్రప్రదేశ్ ద్వార, వెల్లడియైనది. ఒకవిభాగములైన సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు! విలేజి ఆఫీసుమై మాయించు పరిపూర్ణకృప గలిగి, చూయెడ ప్రసరించజేసిన తమపండిత కవితాకాళిండును నుధిజనశోచములగు నేనొప్పువు కవితరేఖ్యుల మీదనో వివరించజేసివో శ్రీకవిపుంగవులు నెలవిచ్చు మృదుదురుహక్కులసాంపుటలన తమ మనస్సెక్కున కొట్టాయమానుకాగలదు. కావున పిన్నలను విలేజి ఆఫీసునై నుపహించిన తమపండితచర్యను, వెంటనే యుపసంహరించు కొందు రని యింతటితో వివరించుచున్నాడ.

విలేజి ఆఫీసు.

II

13 వ నియోగి మహాజన సభ.

నియోగి మహాజనుల కొకవిభాగము.

అయ్యో,

ఈ సంవత్సరము నవంబరు నెలలో మామూలుగా జరిగవలసిన 13 వ నియోగి మహాజన సభను గోదావరిజిల్లా ఆరు లావురమున జరుపుటకు ఆ గ్రామమునందలి వ్యాపారులు కొరిక ప్రకారము నిర్ణయించి యుంటిమి మహాజన నెలరోజుల క్రిందట ఆ గ్రామమునకు నేను జని సభా కార్యక్రమములను జరుపుటగాను, కార్య నిర్వాహక సంఘమును నిర్ణయించి దలచి కొంతవరకు పని జరిపితిమి. కాని పిదప కొద్దికొఱం క్రిందటనే నా మాతాపితలు స్వర్గస్థులయిరి. మహాజన ములనుండి నాసోదరుడు మార్కండేయశర్మ ఆనాగోగ్యముగా నున్నాడు. ఇట్టికి ఆరోగ్యము కలుగలేదు. వటుంబములలో మరొకరినూ ఆసక్తికరముగానున్నది. నేటికి ఇబ్బందులయి యుండుటచే ఈ సంవత్సరము జరిగవలసిన 13 వ నియోగి మహాజన సభను స్వనింఘమునకు మఱి యెవరైనను జరుపుటకు ప్రయత్నించెదనని నమ్మియుంటిమి. ఇంతవరకు ఎవరును పూను కొననందునను తిరుచు, ఈ సంవత్సరము సభ ఎచ్చట జరుగనో అని నాకు పలువురు ప్రాయశాన్తియును నా అభిప్రాయమును పట్టికా మాఖియై వెల్లడిచేయ సంసిద్ధుడ నైతిని.

స్వనింఘమునకు నాకంటె విద్యార్థులును ధనవంతులు అనేకులున్నారు. గతక అట్టివారెవరైనను స్వనింఘమునందలి విద్యార్థిని తీసుకుని ప్రోత్సహకరముని నియోగి మహాజనసభను మామూలుగా కార్యక్రమమును జరిపించిన చాలా సంవత్సరము. నేనును ప్రయత్నించి సభాసమయమునకు రాగలను. ఇట్టి మహాత్కారమును స్వనింఘమునందలి విద్యార్థిలావులు తప్పక తమ ప్రయత్నము లొనర్చి జరుపుదురని నిర్వహించుకొని ప్రార్థించుచున్నాను.

వివాహదాతృకు ప్రధాన కార్యదర్శి,

శ్రీ వై. మ. కోటిశర్మశర్మ శాస్త్రి

III

అంధ్రుల కొకసమస్య.

అయ్యో,

రాజ్యోపు ఆంధ్రమహాజనసభ మేధావదులకంటె నెక్కువగా కట్టుకల ప్రతిభ్యవించజేయు కరతాళధ్వజులతోను, దేశమాతృగానముతోను భాషాపరిణతి వ్యక్తముతోను జయప్రదయగా నిర్వహించబడునను నూతనము గానవచ్చుచు

న్నది. ఆహువ్యధులేమి, వర్తనలేమి, విద్యార్థులేమి, ఆంధ్రులేమి నడుముకట్టి పనిచేయువానుకొన్నాడు. ఇట్టివరులను, నాయకులారా! హినుత్వవ్యర్థ ప్రాంతమున స్థిరమైన ట్టణమును సామ్రాజ్య లక్ష్మి మూర్తిభవించి తాండమాడుచున్న దని ఊహ్యములై చూడవచ్చును. సామ్రాజ్యసభలవంతు, రాష్ట్రీయ కానకర్యాణ సభలవంతు డిగిన మిషన్యును మిగ్గువాముల యంత్రకల్పల నిగించి చూడును. రాజులందల యెదురుదిలకల మాత్రము విద్యార్థిహితులై, స్వజాతీయ పరిజ్ఞానము లేక, రాష్ట్రీయధర్మ మన నెట్టిదో తెలియక, మానవ ప్రకృతికి న్యాయమైన ధర్మమును, స్వస్వములెట్టిదో గ్రహించబాటక జీవనూతన గతులనున్నాను. ఈమధ్యస్థితికి కారణమేమి? విద్యార్థులకు నాయకుల ప్రాప్త్యవ్యక్తియే యుండుటావధముగ జెప్పవచ్చును. నాయకులారా! మీకి విద్య చెప్పకు. ఆంధ్రోద్యమమున నెట్టిదో అనగానానజేయును. మీ యందు విద్యాసములవును. మీయందే ఆవేశమున్నది. మీయందే బలమున్నది. మీయందే జయమున్నది. నాయకులు కర్ణుకంటె దాతగాను, శిల్పికంటె త్యాగము చేయువాడుగాను, దధీవికంటె వాత్సల్యవంతులుగాను, విద్యార్థులకుకంటె పట్టుదల గలిగినవాడుగాను నుండవలెక. పల్లెవల్లెవరు, ఊరూరికిని బోయి "ఆంధ్రోద్యమము" నూర్చి క్రైస్తవమతభావములతో బోధించవలెక.

ఈ త్రైసర్వాకలమండి ఆంధ్రకారము బాణశేఖముతో బరుగిడిన త్రైతుండలములకు వాగిగడ్డకట్టుచున్నది మొన్న జరిగిన కడపనుండలసభయందు మీకి విద్యవంతుగా నున్నది. దత్తతుండలముల వారి సహాయములేదే మనయుద్యమము జీవశక్తితో లేజల్లిను. ఆంధ్రకాశ్యోత నిర్ణయకరముగా నూర్చి బళ్ళారి, కడప అనంతపురము, కర్నూలు, మున్నగు ముఖ్యపట్టణములలో సంఘములను, ఉపసంఘములను నేర్పటవి సభ్యులను రానింపవలెక.

ఆంధ్రమహాజనసభయు మహా విషయముగాడ గను నింపవలసియున్నది. త్రైతువత్రిక మరాటావత్రిక ఆంధ్రోద్యమమును గురించి క్లాఫించియు, అన్యతేజబాహువత్రిక సమాజగంభీరభవనో కొన్ని ప్రశ్నలు వేసివేయించెను. కాని, తాటాకు చప్పళ్ళకు బంధేభవజియునా? అనుచు, మననాయకులు ఒకరు చేయవలసియున్నది. ఈక్రిందమాదిరి విషయములపట్టి యొక వ్యాసమును దయ్యంపేసి ఆంధ్రమహాజన సభయును విశేషపరచవలెను. 1. చెన్నరాజధాని ఆదాయవ్యయముల పోల్చే(ఆంధ్ర)రాష్ట్రమునకు సంబంధించిన ఆదాయ వ్యయములు. 2. ఆంధ్రులకు ఫీఫ్ కమిషను కాకలనా? లేక గవర్నరు ఇంకెవ్వనికా కావలెనా? 3. పోస్టుమున్న బోర్డు ఆఫ్ రెవిన్యూ ఆకసమా? 4. ఆంధ్రోద్యమవ్యాసము పద్ధతులు. 5. పోలీసు, ట్రైబ్యును, మున్నగు రాజ్యాంగముల వ్యయములు ఆదాయములు. 6. ఆకాదామిలుములు. ఆంధ్రులంతటికీ రకం ప్రత్యేక రాష్ట్రము గావలెకవచ్చునని కొందరు అభిప్రాయపడెను. ఇదంతయు గొప్పపాఠశాల. ఏరాష్ట్రమైనను ప్రపథమమున సంపూర్ణరాజ్యాంగముగలిగి లోపములేక అంగ సౌజ్ఞవంతు గలిగినదయ్యవలెను అనుచుజనము. లోపాలూపములు కార్యక్రమములో సరంపముచుండును. కావున నాయకులారా త్వరపడును.

మాణిక్య

మదరాసు కార్పొరేషన్
నోటిసు

1904 వ సంవత్సరము మద్రాసుసిటీ మునిసిపలు 3 వ ఆక్టు 24 వ సెక్షను ప్రకారము ఆర్డినియను ఏధికిరి నంబులెట్టి పేధికిరి నకును నుండు ఎచ్చబాటులెట్టిపిని ఈనెల 15వ తారీఖున శుక్రవారము మొదలు సీటి పొరుగులను సుబుధించిన పనులను జరుపుటకు గాను దిగరు ఉత్తరువుల పర్యంతమును మూయబడును.

మునిసిపలు ఆఫీసు సెక్షన్
నర్మన్ డిపార్టుమెంటు
మద్రాసు 14 అక్టోబరు 15

జె. సి. మొలొని
ప్రెసిడెంటు.

వృత్తాంత లేఖలు

విశాఖపట్టణము వార్తలు.

(స్వకీయ విలేజునందల నుండి)

కాలసితి - మహాన.

విశాఖపట్టణము అక్టోబరు 7 ఈ గ్రామమున ఈవార మహామితమున వర్షము కురిసింది. శుభము లో తుపానుకొట్టింది. స్త్రీ పురుషుల మారేవురుడి వెళ్ళిన పడవలు కొన్ని మునిగిపోయింది. కొందరు మనుష్యులు మరణించిరి. ఒక శ్రీ సముద్రమున కొట్టుకొనినది మేరక దరియొడ్డు చేరెక. ఆమెను పోలీసువారు విచ్చించి ఫోటోమెత్తిరి. ఈమెను గ్రామమువారో తెలియదు. ఈమె శరీరమున నగలు కూడ నున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. పాపము! ఆమెను డిగిన ప్రయాణీకులకు గలతగాను మేళవరచ్చును. సర్వేశ్వరుని మహిమ కనుగొన నెవరితరము.

వరకురావ ప్రీతి.

ఈనెల 4 తేదీరాత్రి విశాఖపట్టణముగా చేరిన కరాన గ్రామము దగ్గర సారాబట్టికి విప్పంటుకొని బిల్డింగు, మిషనులు వగైరాలు కాల్ భస్మీభూతుయ్యునని. మహాన రు10,000 లిందుల భాగములకు నష్టము సంభవించినది వినుచున్నారము అడివనల్ డిస్ట్రిక్టు మునముగోర్తు.

డిస్ట్రిక్టు మునముగోర్తు గాదానా విశేషము నిల్వ యున్నందున ప్రాంతగా అడివనల్ మునముగోర్తు స్థానింపబడింది. మాపట్టణమున లోగడ అక్టోబరు గా మండలాధిపత్యము వహించిన డేవిడురొర వారి అడివనలు మునముగోర్తు మాటలను వినుచుంది. వీరు ప్రవేశించిన కొద్దికొఱం నే దానా లా చాలవలెను విచారణచేసిరి. తీర్పులు వ్యాసులుగను యుక్తముగను నుండుటచే ఉభయక్షులూరికి సదుపాయముగ నున్నది. వీరు కొద్దిదినములలోనే స్వామధిపతి పదవిని పొందుచును సంసిద్ధులై యున్నారు.

మామూలు.

మాపట్టణమునకుల డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరువారి ఆఫీసు మహారాణిపేటకు మార్చబడినది గదా. ఇప్పుడు అన్ని గవర్నమెంటుకచ్చేరీలు కలెక్టరుకచ్చేరీల సహాయముకేమిచ్చుటకు వారు వారు (వ్యాపకములు) నిశ్చయించగా అందరు నేకగ్రీనముగా ఒప్పుకొనినందున రిజల్యూషను ప్యాసు కావినది.

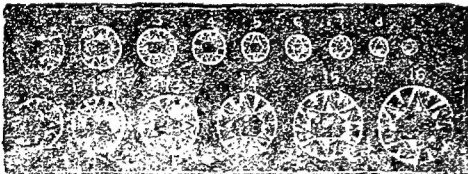
అంగలూరు బాలికాపాఠశాల:—10-12-15 తారీఖున గుడివాడ డిస్ట్రిక్టుకచ్చేరీలు పి. నాగారాజురావు—గారి యాజమాన్యముక్రింద బాలికాపాఠశాల బాలికొక్కరును నిర్వర్తించబడెను. ఆశుభకు తమోలోదారు వ్యాకృతిమా నేజరు మొదలగు ప్రముఖులు వెళ్ళగ్రామములనుండి విచ్చేసిరి బాలికలు గాక మహాన నాల్గురుందలపండి సభ నంకరింది. గ్రామవాస్తవ్యురాంధ్రుగాక గుడివాడకుండివాడ కొందరు దను చేసిరి. అగ్రాసనాధిపతి గారు శ్రీనిధ్య దేశక్షేమంకరముయొ అనాదిసిద్ధునియొ ప్రారంభోపన్యాసము గావించిరి. ప్రధానోపాధ్యాయులు అలపాటి జగన్నాధరావుగారు వార్షిక చక్రము నివేదించిరి. బాలికలు సామిత్రిపరిణయప్రదర్శనమును సంగీతాదివిద్యావిశేషములను గావించిరి శ్రీమతులు పాట్లూ పీరమ్మ అదెమ్మగారు శ్రీనిధ్యులూ వ్యాసములం జరిగిరి. పాట్లూ పీరమ్మగారు దుగిరూడి వేంకటేశ్వరవిక్రమ మును హృద్యములకు దర్శనముగూడెం జరిగిరి. గుగిరాల వెంకటముప్పయ్యగారు శ్రీనిధ్యవిధానమునుగూర్చి యుపన్యసించి శ్రీనిధ్యులూర్చి యుత్తరీయుం జరిగిరి. నందగిరి వెంకటప్పారావుగారు త్రిపురనేని గోపాలకృష్ణయ్యగారు దేశభివృద్ధికి శ్రీనిధ్య ఆంశ్యముని యుపన్యసించిరి. బాలికలకు బహుమతు లొసంగబడినది. మా గ్రామపు బాలసరస్వతి పుస్తకభాండా గారమువారు సాహిత్యము చుట్టలైనవారికి మంచి వివరద పాత్రము లిచ్చిరి. ఈపాఠశాలకు కట్టుయంత్ర మావశ్యకముని గుడివాడ వైరేటేటుడాక్టరుగారు కొందరు ప్రోత్సాహ పరచి డెబ్బదిరూప్యములు చంపావయించిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారు మా గ్రామాభివృద్ధినిగూర్చియు నీ బాలికాపాఠశాలాభివృద్ధినిగూర్చియు కడుక్లాఫించిరి. వ్యాంకిమా నేజరుగా రొంగిన పంచదారచింకల బాలికాబాలకులకు పంచివెట్టెంబడెను. మంగళహారతులతో సభ ముగిసెను. అంతరేఖాడి మల్లయ్యగారు ప్రాయముచున్నారు.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

మరాఠ్ వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు.
తండ్రి నిలాసము:—“ఉమ్మడియాక్”

ఇందుక్రింద నమోదయిన ఉమ్మడి యొక్క బ్రాండ్ నెజులకు తగుమైనట్లు ఇమిలేమక్ కంపెనీ లున్న వైకాంతమున వైకాంతములమున్ను బేడకాసులు అణకానున్న జుగారపు నగలు మున్నెర్రాగల నగలున్ను, పల్లె రుమాల్లను కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని ధరలను తెలుసుకొని మాకు అర్హుల పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని శాస్త్రసేవ గణాను తరిమితును నిచ్చుటకు మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడిచునో యేమేభాగములు యేమేపనులుచేయునో అది చెడిపోయినపుడు స్వల్పముగాచేయగలిగేటట్లు యాచుంకములెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గవర్నమెంటువారివద్దనుంచి లైసెన్సు యిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

క్లాసు నవంబరు మొదటివారమున ప్రారంభింపబడును. రాజలచినవి - యిద్దరు అక్టోబరునెల 81 తేదీ లోడల 10 రూపాయలు అధ్యాప్తుగా పంపుకొని తన కొక స్థానమును నిలుపుకొనవలయును. పాఠశాలవిద్యార్థులు కొరినవో నివసించుటకు తాపోసంకపడును. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి ప్రావీణియును.

గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మద్రాసు నస్యము.

మ. అ. మ. అ.
సీతైక మద్యము మహానస్యము 0-4
నస్యం శేరు 1-8 0-12 డిబ్బో దబ్బోబుట్టు 2-0
పీకె (గుండులు 120) 2-4 కాంబూలమున మహానస్య
వ్యాపారములకు మాత్రం 0-0 సాగానటిన్ 1-8 0-4
అరబిక్ అంబరీ 1-10 డిబ్బో దబ్బోబుట్టు 2-8
సి. పి. ఖమ్మం ప్రత్యేకము. వ్యాపారము ఉచితము.

యక్. శ్రీనివాసయ్య కంపెనీ,

తపాలపెట్టె నెం 188 లో, మదరాసు.

టూనికులకురాణి

మదనమంజరి మాత్రము.

ఇది రక్తమును శుద్ధి చేయుటకును నర్తించుటకును నపుంసకత్వము స్వచ్ఛ స్థితియు మొదలగు వ్యాధులను హానిగొట్టుటయును సడలిన చరమలకు బలము నిచ్చుటయును పాటిలేయి.

40 మాత్రముల డబ్బీ క్రయము రూ 1-0-0

రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ

20 మీసాబజార్ కోడు మదరాసు.

ఇహం! ఇండియానుహిమ. ఇహం!

ఈ ప్రకటనను ఇండియాజేకేసుయొక్క వినిత విశేషములను ఆశీర్వాదములతోనుండి గ్రహించి లోక మేమును గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాజేకేసులో జన్మించిన ప్రతిదనమును అవశ్యముగా జనన కలయును. ఈ ప్రకటనకు వెంటనే. తపాలాఖర్చులేదు.

వైద్యశాస్త్రి మ. శేంకర్ కోవిన్డీ,

ఆరెంజింగ్ హౌస్ వధాలయము, 157 బ్రాడ్వే,

96 హంటుకోడు, మదరాసు.

నల్లమందు చౌకగా అమ్మబడును

తులం బిట్టికి అణాయి 10.

మద్దుల సూర్యనారాయణ, గుడివాడ, కృష్ణా జిల్లా
Maddula Suryanarayana garu,
Gudivada, (Kistna Dist.)

METHYLOIDS
A speedy and reliable cure for gonorrhea. Far superior to injections. Cause no pain or stricture. Promptly check the discharge. Absolutely Safe. Convenient to carry - Easy to take. Be sure you get METHYLOIDS

Zymole Trokeys
TRADE MARK
"Antiseptic Throat Pastilles"
A novel and harmless treatment for common affections of the Throat and Bronchial Tubes, such as Coughs, Hoarseness, Tickling or Huskiness. Also purify the breath. Ask your Chemist for Zymole Trokeys

నల్లనవత్తరాది సంచిక

నల్ల సనత్తరాది సంచికను సనత్తరాజికి ప్రయోగించుటకై ప్రయత్నములు చేయఁబడుచున్నవి. దానియందు ప్రచురితము గావలసిన వ్యాసములు చిత్రకటములు సత్వరంబుగఁ జేసఁగాని సంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశము గలుగదు. భాషాభిమానులు తమ వ్యాసములను త్వరగా బాపి మా యుద్వచమునకు దోడ్పడ ప్రార్థితులు. ఉపయోగపడిన చిత్రపటములనుఁ బంపదలచిన వారు వానిని వెంటనే పంపుటకు ప్రార్థితులు
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.
7, తంబుసెట్టివీధి, మదరాసు.

కుష్టుకు తైలము

డబ్బీ 1 కి నెల 0-8-0 వి. పి. సహ 0-12-0
ఈతైలము పొడలు, బొట్టి, తెలుపు, నలుపు కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.
అప్పురాంజనమడిపో 6, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

పియూల (REGD)

హోల్ ఆయిల్.

సింలా హోల్ ఆయిల్ వెంట్రుకులను నృద్ధి చేయును. నెరిసిన వెంట్రుకులను, ఎత్తిన వెంట్రుకులను నలుపుచేయును. రాలు వెంట్రుకులను ఆపును మేదస్సును చల్లగానుంచును. ఇది బహురమ్యమయిన సువాసనలతో కూడియున్నది. దీనిని ఉపయోగించువారలకు పూచిన పువ్వులతోటయం చున్నట్లుండును.

గొంగరి సంగి మైసూరునందుంచబడిన ఎగ్జిబిషనునందు దాని పరిమళమును ఒక సుగంధపతకము నిచ్చిరి. మఱియు భూతవాడయందుంచబడిన ప్రదర్శనమునందు బొంబాయి గవర్నరు సాహెబు హిజు ఎక్సలెన్సీ లాన్సు వెల్లింగ్టన్. జి. సి. వి. ఇ. గారు ఒక యోగ్యతాపత్రక నిచ్చిరి. ధరలు. బుడ్డి గిక్ రూ 0-0-0, 3 కి 0-0-0. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము. సోల్ వజంట్టు:— కాకు అండు కో, సి. పి. టాంకు చంద్రబాగు, పి. బి. వె. 4, బొంబాయి.

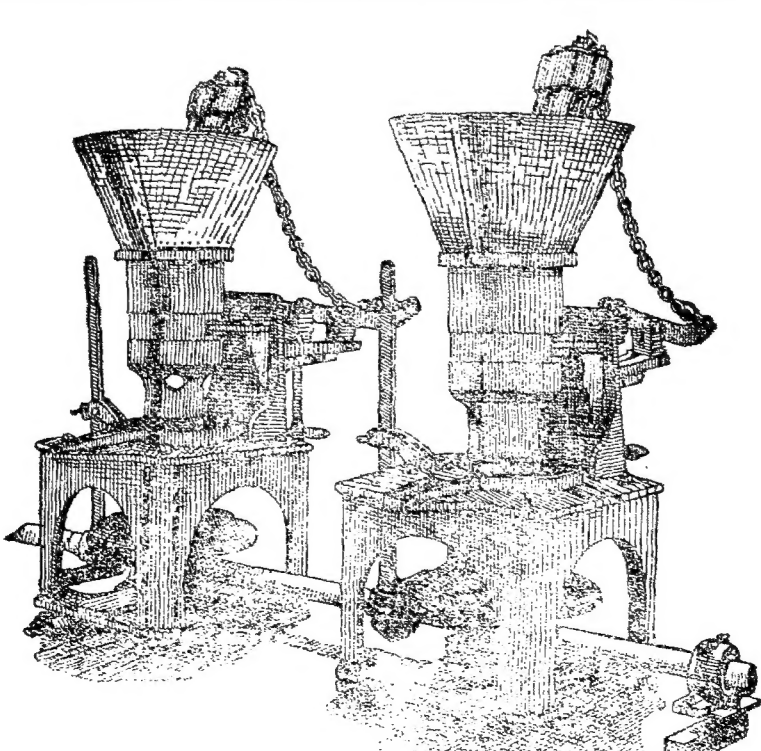
ఓక్కుకంపెనీవారి

తిరుగుడు

అన్ని రకముల విత్తనములకు
అనువగునీతిని తయారు
చేయబడియున్నది.

మిక్సిలి ఉపయోగకరముగా పనితీయును.

బీహెచ్ ఫౌండరీ లేక

నూనెదీయు

యంత్రములు.

శకులను, ధరలను, గురించి
ప్రాసి తెలిసికొనవచ్చును.

దీనిని నడుపుటకు

2½ వి హెచ్. పి. (B. H. P.) చాలును.

జి. బ్రాడ్వే, మదరాసు.

వనోపధి సారసవరిలా

ఇది దేహమునందును సత్తురుగఁడలను మరియు కల చర్మరొగములను బాగుజేయును. కీళ్లపోట్లు పాతవాసువుపోట్లు నీరసపట్లు, రక్తవికారములనుగలిగిన అన్ని రొగములను దీనివలన నయముగును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినికలిగించును. నాడెంతయు వలకు పుష్టినికలిగించును. ఇతరుల కుద్దికమును, దీనివలన కేరమునకు బలము, అశోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిట్టైన మామ్రు కనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుజేయును.

కుష్ఠకుమందు:—ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుజేసి రొగమును కుదుర్చును. భారతీయభువల్లి, తాగుటకు ముందు) నాగల్లి తైలము వైపుతకు ముందు. ఈరెండుకలిసి నెలరోజులకు సరిపోవుచుండు 5-0-0.

ప్రాప్తి:—డాక్టరు పి.డి. సావంత్, గజపననవాడి, నం. 2, బొంబాయి.

Proprietor Dr. P. D. SAVANT Panaswadi, No. 1413 No. 2, Bombay

33 విధముల బహుమతులతో 15 తులము నుగల డబ్బీ 1 కి రూ 1-0-0 తపాల భర్త్యలు 0-2-0

రిజిస్టరు చేయబడిన “శకుంతలా” వెండికలలు పెరుగు ముగంధతైలము.

ఇందలి రమణీయమగు వాసన చెప్పునవి గాదు. తలకు చరిమి కుచ్చుకొనిన ఇదగు పొడగు యిందడల కూడా వాసన యును. వెండికలలు పెరుగు ముగంధతైలము మొదలగునట్లు చలన శీలము. కిందడల చలనము నయ్యును. కొందరు ప్రాత్యూహ పర చిరందర ఈచమనము మృదులాగా మనోహరమగు వాసన ప్రకృతము చేర్చి తయారచేయించి వేలకొలది డబ్బీల విక్రయించి యోగ్యతా ప్రతిమలు పొందియోచ్చును.

తాములనుగ్రహ 22, కొండచిలుకలు 6, కార్ గేషన్ బ్రాంచి 1, పునఃకడబ్బీ 1, అత్తర డబ్బీ 1, టెక్ టెక్ 2 మామరములు! కొద్దికలలు తే గలవు! మించినవియును!

విరోపాఖండ యుద్ధచరిత్రము

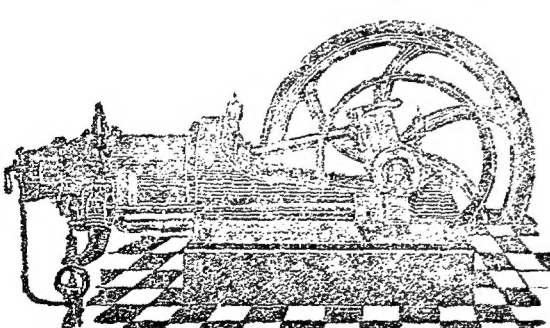
(మొదటిభాగము సిద్ధమైనది.) ధర 8 అణాలు మాత్రమే. పోస్టేజీ సహా 0-10-0.

ఈ యుద్ధచరిత్రము అందరికీ తెలియజేయుటకు వలెను. ముద్రాపకమునకు వలెను. ఇదియుద్ధమునకు ప్రేరేపించుచుండును. అంద్రపత్రిక ప్రచురించుచున్నది. ఇందు ప్రపంచమునందును భారతమునందును యుద్ధముని విక్రయించు అంద్రపత్రికముకాదు. “విజయ విరోపాఖండము” నర్మసి మొదలగు వారికి గలది యుద్ధమునకు ప్రేరేపించు ప్రాచీనము. ఈ యుద్ధచరిత్రమును అంద్రపత్రికము నెరుగునది జర్మనీ దేశమున మొదటిసారి జరిగినవిషయములను దర్శింపి. విరోపాఖండము జరుగుటకు సరియైన కారణము తెలుగుగారిచేత ఈ మొదటి భాగమును వెలువరించి యుద్ధచరిత్రము ప్రచురించుటకు ప్రేరేపించుచున్నది.

జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లీషు వంటివి విద్యావంతులగునట్లు విరోపాఖండము గలిగిన మామ్రు. జర్మనీ యేకాధిపత్యమును స్థాపించుట. ఇటలీ యేకాధిపత్యమును గలది అంగ్లీషు ఏకాధిపత్యములో మాటుదాటులు జర్మనీ యేకాధిపత్యము ఉచ్చదశకుండుట అధికారవిస్తృతము, రాజునకును గ్రేటుబ్రిటన్ జర్మనీయుజేరిక సోలూలోట్టుల బొల్సా-క్ టర్కీయుద్ధముల ఫలితములు. విరోపా షార్వభౌముల యుద్ధచరిత్రములు అంగ్లీషు యావరాజ్య చరిత్రను వెనుక నార్వభౌముల యుద్ధచరిత్రము సార్వభౌములారానించిన మామ్రు యుద్ధచరిత్రము లున్నవి.

విరోపా చరిత్రను సంపదిపుటగా విజయము నుగించుటకు నెలకును వికరకర ప్రాయశ్చితము నొక్కచెక్కలము పుస్తకమును దీని చరిత్రకారి కి విషయముల సత్కారమును తెలియును. ఇందులో 80 హాఫ్ట్స్ చిత్రములును, 8 ఛార్జ్ జటములును, 120 పుటల విషయము నున్నది. ఈ పుస్తకమును గోరువారికి వి. పి.యునెకమునబంపించుదును. వెంట వెంటనే తయారుచేయుటకు వెనుకనుండును. ఇందులో అర్థ పేజీలను పుటించిన చక్కనిచిత్రములున్నవి. ఇవలకును. చిరునామా -- సుసీరి మర్ బాన్ కలపెని. పోస్టు బాక్సు నెం 167. మద్రాసు. ఇ.

రాబుసన్ సెమిడిసెల్ కుడాాయిలు (కిరసనాయిలు) యింజనులు

కి మొదలు 60 గజముల వరకు వలకు స్వేరు సామానులు సహా స్టాక్ను ఉంచబడును. గుంటూరు, రాజమండ్రి, పితాపురం, తణుకు, శోభపట్టణము, పాలకొల్లు, భీమవరం, కుంభకోణం, తణువు, బళ్లారి, రామ్మోడు, కారీకాలు, నాగపట్టణము, కొయంబూరు, చెంగల్పట్టు, వగైరా కట్టణములలో, మాయింజనుల తృప్తికరమగు అతి సులభమగు సరిచేయుచున్నవి.

దేవీసాక్కును స్త్రీము యింజనులు, గ్యాసు యింజనులు. బోయిలర్లు సెంట్రీఫ్యూగలు (నత్తుల నీళ్లంపులు, హంకీ పంపులు, చెత్తితో ముంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు, యేలాటి కర్రనైనను గ్యాసుయింజను వగైరాల కు యోగించు బాగ్గుగామామ్రు, టెంట్లులున్ను, బియ్యముచేయు హార్లుల పేలర్లు బెల్లింగులు, సాప్టింగులు, ఫ్యాక్టరీలకు కావలసిన అనేక విధములైన సామానులుమావద్ద విరివిగాను, సరసమైన వెలలకున్ను దొరకును. తప్పిలు తెలిసికొనువారు దయచేసి మాకువ్రాయుడు.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇండస్ట్రీకంపెని,

(ప్రాంచికీనులు:—తణువాడ, తణువు.) ఇంజనీయర్లు మెషనరీ వర్తకులు, మద్రాసు

మాతన నోమసంహరి. బేగంసాహిసాఫ్.

ఒక రూరి ఉపయోగించుట నలన జేవమందలి యే భాగమునయందు రోమము ను చెడుపుతక కుద్దుగా గుండును. చర్మము యొక్క గుడ్డలమైచుండుకాంతిని పోగొట్టక చేయు (సాఫ్) ఇది ఒకటి. వెల రిబిల్లుల నె ట్టే 15-0-0 వి.పి. ఖర్చుకల.

ఆర్. వి. పండిట్ ఆండ్ కం పిని కి, బంపరబిధి, మద్రాసు.

మదనకామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేహము, నిక్కాక, కుక్కలవ్వులు, అతిమూత్రము, నూరించి మిక్కిలిబలమును, ధాతువుప్రీతి, రక్తవృద్ధి, యౌవన ముఖము, సంతానప్రాప్తిని, నరములపటుత్వమును కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 టున్ డబ్బీ. రు. 1-0-0.

ఘనసారచంద్రి:— ఎరువు, టెలుపు, కనుపు, (అంబు) క్షారరొగములను మూత్రపుండును. తిక్షణమే మామ్రును. 2 సీసా చాలును. సీసా రు. 1-4-0 వి. పి. చార్జీ కేరు. కయిరేవద సమాజ్, పాండూరు. (గుంటూరు జిల్లా.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

(గంభకర్త:— వ. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ. శైలిసులభము కథలు చదివినట్లు చూపుకొన నచ్చును బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోను అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ బడును. చందాకడలి అనుసంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి తేదు. ప్రవేశిరుసుము టెదు. సిద్ధమయిన సంచిక: పి. పి. గా ముపుడుము. మయవాన:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, 145, కాచిధి, బందరాను అని వ్రాయుడు.

కుంకుమపువ్వు

పువ్వుమును విర్మలము వగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద భారతము కొనువారు మార్కెటుగా మును కలసియున్నది. కరచ్చాండెప్పు ముదలగునవి ఖర్చీము వ్రాయుచుండును:—

మీ నాకాయజ అండు కంపెని.

21, హమ్మంబీ, బొంబాయి.

చిత్రలేఖనము

అర్జునుడు - చిత్రలేఖనము తెగ వేయుట. చిత్రలేఖనం దశమ శాండిత్యము సంపాదించి, ప్రఖ్యాతిగాంచిన, ఎ.ఎస్. రామ గారి యొగనివారుండరు. వీరిచే వ్రాయబడిన వైచేషివ పటమునగల ప్రతిమలెల్లీకక కలిగి కృతావధిగా నున్నవి అందు శ్రీకృష్ణాచార్యము, బలరాము నత్యాదరము, దుర్యోధనుడుల నిరాశాభిషయమును పుష్పదామహస్తము (దౌపది యానందము) బాగ్యములు ఉత్సాహము, అర్జునని బౌద్ధావ్యము, శ్రేతుల సువర్ణమును, భూగర్భప్రీతి మాచి తిరవలయున గాని చెప్పటకు సాధ్యము కాదు ఇట్లు శ్రీమత్ భారతాగ్రంథకర్త, కవిరాజు, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు.

వైచేషివ పటమునుండి తీయబడిన పోటోగ్రాఫుపటము వి. పి. ద్వారా కోరినవారికి పంపించబడును. పటము కొలత 12x10 అంగుళములు, పోటో, కొలత 8 1/2x6 1/2 అంగుళములు ఉండును. ధర రూ. 1-0-0. వి. పి. చార్జీ ప్రత్యేకము.

అడసు:— మేనేజరు, రామ్మోహనాచార్య, రాజమండ్రి.